

УПИС 2022/23.

ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

СТУДИРАЈ ФПН

www.fpn.bg.ac.rs

ПОЛИТИКОЛОГ

ЗВАНИЧНИ ЧАСОПИС СТУДЕНАТА ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ
ПОЛИТИКОЛОГИЈЕ

ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ
МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ

ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ
НОВИНАРСТВА

ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ СОЦИЈАЛНЕ
ПОЛИТИКЕ И СОЦИЈАЛНОГ РАДА

ТИРАЖ 500
ШТАМПА

ЈУН 2022.

[fpn_beograd](https://www.instagram.com/fpn_beograd)

[fakultetpolitickihnauka](https://www.facebook.com/fakultetpolitickihnauka)

[FPN_Beograd](https://twitter.com/FPN_Beograd)

КО СМО МИ?

Часопис Политиколог је званични часопис студената Факултета политичких наука. Политиколог извештава о друштвеним, политичким, културним, спортским и другим темама које су занимљиве студентима, поштујући правила информативних и других новинарских жанрова у периодичној штампи.

Први број је изашао школске 1968/1969, а оснивачи су били тадашњи професори новинарства, тј. оснивачи студија Новинарства и комуникологије на ФПН-у, тада јединих студија за медије на Балкану. Када су студенти ФПН-а формирали редакцију, професори су им препустили уређивачку самосталност, коју Политиколог има и данас. Од те револуционарне '68. године, Политиколог излази у континуитету и то га чини најстаријим студентским гласилом чија редакција се никада није угасила. Са мањим или већим тешкоћама у раду, Политиколог и данас покрива кључне догађаје у Србији и свету.

Оснивањем Центра за медије на ФПН-у 2003. године, часопис Политиколог је постао део његовог Медијско-продукционог одсека, којим је руководио проф. др Раде Вељановски. За менторски рад са редакцијом Политиколога задужена је доц. др Лидија Мирков.

Овај текст можете наћи на сајту Факултета политичких наука када кликнете на линк наше редакције. Оно што на сајту не пише јесте то како Јована, Милица, Марија, Николина, Сара, Алекса, Јелена, Уна, Софија и Аника предлажу теме које би могле да вас занимају, заказују разговоре са пробраним саговорницима, интервјуишу, пишу, обликују чланке, фотографишу, опремају текстове и раде прелом пре штампања броја. Имају свој блог и налоге редакције на друштвеним мрежама. Независност нам је најважнија, те смо поносни на то што нас финансира само наш оснивач – Факултет политичких наука. Независност медија почиње од власништва и финансија, а без ње не би било тачног извештавања. Због гајења таквих вредности Политиколог опстаје више од пола века.

Ако желите да постанете део нашег јата, јавите се мејлом на адресу lidija.mirkov@fpn.bg.ac.rs. Довољно је да укратко кажете ко сте, које области вас занимају и на којој години студија сте – јер примамо чланове свих генерација и смерова ФПН-а. За ангажман у редакцији студенти добијају додатна 2 ЕСП бода који се уписују у званични додатак дипломи – или као предмет Студентска пракса у медијима (на трећој години Новинарско-комуниколошког смера). Видимо се на следећем састанку редакције!

Чланови редакције: Јована Стевановић, Милица Радојковић, Марија Благојевић, Николина Селенић, Сара Новаков, Алекса Прелић, Јелена Чоловић, Уна Јовановић, Софија Паројчић, Аника Бечки

Главни и одговорни уредник: доц. др Лидија Мирков

САДРЖАЈ

ФПН ФОКУС

Одржана симулација предизборне председничке кампање у Француској.....	1
Представљени резултати истраживања студената и студенткиња Факултета политичких наука Универзитета у Београду.....	1
Министарство иностраних послова Руске федерације одликовало проф. др Синишу Атлагића... ..	2
Одржана радионица „Филм и медији: идеологија и гледаоци“.....	2
Представљање смерова будућим студентима.....	3
О новој акредитацији која почиње од октобра за нове генерације.....	6
Крај „града мостова“.....	10

ПОЛИТИЧКЕ СТРАНЕ

Шта значе резултати ових избора за Србију.....	11
Колико пара, толико политике.....	13
Политиколошкиња међу политичарима.....	13
Украјина на граници између светова.....	15

СТУДЕНТСКИ СЕРВИС

Како је „дисање плућима факултета“ обликовало будућег амбасадора.....	19
Све о студирању у иностранству.....	21
Шта има ново у слушаоници 6?.....	22
Прилике за студентски активизам на ФПН-у.....	23
На линији између студија и медијског тржишта.....	24
О стручној пракси будућих социјалних радника... ..	25
Занимљивости о Београду.....	26

ИЗА ЗАВЕСЕ

Солидарност ће променити свет.....	27
Шта стрес зна шта је испитни рок.....	29
Социјални радник је то 24 сата дневно.....	32
Одговорност новинара и јавни интерес су две главне вредности у новинарском послу.....	33
Зашто млади одлазе из Србије?.....	34

У ЖУРБИ

Велико знање није квизно знање.....	35
Студије су почетни степеник, ту заправо све тек почиње.....	36
Добитница награде Цвет једности Тијана Сибиновић.....	38
Редакција препоручује.....	41s

ОДРЖАНА СИМУЛАЦИЈА ПРЕДИЗБОРНЕ ПРЕДСЕДНИЧКЕ КАМПАЊЕ У ФРАНЦУСКОЈ

Аутори: ПР тим ФПН-а

Симулација предизборне председничке кампање у Француској одржана је на Факултету политичких наука у организацији студентских организација Српски политички форум, Студентска унија и Унија студената социјалног рада.

Учесници су били подељени у три тима: Зелена странка, Република у покрету и Неукротива Француска – по узору на политичке партије у Француској. На основу идеолошке припадности политичких партија, учесници су направили идеју и предлог изборне кампање за своје странке. После представљања, кандидати изабрани од стране своје партије промовисали су кључне делове своје председничке кампање и одржали дебату са својим конкурентима из других странака.

Учесници су своју предизборну кампању представили пред стручним жиријем, чији су чланови били студенти докторских студија на Факултету политичких наука Никола Перишић и Јелена Вујановић и извршни директор невладине организације Мрежа за демократски дијалог Михаило Димитријевић.

Победу је однела странка *Неукротива Француска*, коју су представљали студенти Душица Полић и Милош Рачић. Сви учесници на одржаној симулацији до-

били су сертификате, а победницима су уручене награде. Модераторка симулације председничке кампање у Француској била је Наталија Пауновић из Српског политичког форума.

ПРЕДСТАВЉЕНИ РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СТУДЕНАТА И СТУДЕНТИКИЊА ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Представљање истраживања на тему „Ставови студената о постковид периоду“, „Понашање гласача на изборима 2020. године у контексту сукоба у Украјини“ и „Ставови младих о идеолошким правцима у Републици Србији“, које су спровели студенткиње и студенти међународних студија, студија политикологије и социјалне политике и социјалног рада у оквиру вежби из предмета Методологија политиколошких истраживања са статистиком, одржано је на Факултету политичких наука Универзитета у Београду.

У истраживању на тему „Ставови студената о постковид периоду“ учествовали су студенти смера социјалне политике и социјалног рада, а презентацију истраживања одржале су Милица Симовић и Јована Бркић. Метод прикупљања података био је *Google* упитник и теренско анкетирање, у ком је учествовало 933 испитаника просечне старосне доби 26,9 година на територији Републике Србије. У оквиру анкете обрађиване су теме попут оцене задовољства онлајн наставом, поштовање ковид мера и пораста степена анксиозности и депресивности међу студентима. Резултати спроведеног истраживања показали су да је испитаницима највише недостајало излазака, дружења и одласка на факултет, као и да опасност од пандемије није схваћена озбиљно.

У истраживању на тему „Понашање гласача на изборима 2020. године у контексту сукоба у Украјини“ учествовали су студенти међународног смера и студенти групе П1 политиколошког смера, а презентацију су одржали Катарина Богвићевић и Андреј Наумовић. Поменуто истраживање је доказало да се грађани Србије о политичким збивањима информичу посредством телевизије, тачније, јавних сервиса, док се међу штампаним медијима издвајају „Блиц“ и „Новости“. Од укупног броја испитаника 81% изјаснило се против увођења санкција Русији, док за главне кривце рата у Украјини наводе САД и НАТО, иако нису непосредни учесници.

У истраживању на тему „Ставови младих о идеолошким правцима у Републици Србији” учествовали су студенти политиколошког смера, док су презентацију одржали Вукашин Цупара и Марко Мићуновић.

Основни циљ истраживања било је проучавање упознатости грађана Србије старосне доби од 15 до 30 година са појмом идеологије и идеолошких правца домаћих партија. Истраживање је показало да испитаници са појмом идеологије највише повезују комунизам, као и да су највише упознати са идеологијом социјализма. Приближно 90% испитаника се изјаснило да није учлањено ни у једну политичку странку, што потврђује премису да су страначке оријентације нејасне, као и да су младима постојеће политичке опције неподесне за изношење ставова.

Представљање је водио студент докторских студија на ФПН-у и сарадник у настави МА Ненад Спасојевић, који је захвалио проф. др Вери Арежини и доц. др Николи Јовићу на заједничкој реализацији једанаестих студентских истраживања у оквиру предмета Методологија политиколошких истраживања са статистиком.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ ОДЛИКОВАЛО ПРОФ. ДР СИНИШУ АТЛАГИЋА

Почасно одликовање „За пријатељство и сарадњу” које додељује Россотрудничество, руска Федерална агенција за Заједницу Независних Држава, сународника у иностранству и међународну хуманитарну сарадњу при Министарству иностраних послова Руске Федерације, додељена је професору Факултета политичких наука Универзитета у Београду и руководиоцу Центра за руске студије ФПН-а др Синиши Атлагићу.

Професору Атлагићу одликовање је уручио руководилац Россотрудничества господин Јевгениј Примаков. Одликовање је додељено у Руском центру за науку и културу „Руски дом” у Београду поводом представљања Руског научног института (РНИ), који је након осам деценија од затварања 1941. године обновио свој рад.

Извор фотографије: www.ruskidom.rs/

ОДРЖАНА РАДИОНИЦА „ФИЛМ И МЕДИЈИ: ИДЕОЛОГИЈА И ГЛЕДАОЦИ”

Радионица „Филм и медији: идеологија и гледаоци”, коју води проф. др Јана Хашамова са Универзитета Охајо Стејт, одржана је на Факултету политичких наука Универзитета у Београду 24. и 25. маја 2022. године.

Декан Факултета политичких наука проф. др Драган Р. Симић свечано је дочекао проф. др Јану Хашамову са Универзитета Охајо Стејт, изразивши јој велику захвалност за радионицу коју ће држати на нашем факултету.

Радионицу је у име пројекта „Српска образовна алијанса” отворила директорка Центра за словенске, источноевропске и евроазијске студије Универзитета Охајо Стејт професорка др Анђела Брајнтлингер, која је била у једнонедељној посети Факултету политичких наука.

Проф. др Хашамова истакла је да психологија игра велику улогу у томе на који начин публика прихвата различите садржаје у медијима. Она је објаснила да свака информација носи неку поруку која је кодирана, а да декодирање почиње када она стигне до своје циљне групе и када је чланови групе протумаче на свој начин. „Када почнете да декодирате одређену поруку, схватићете је у складу са идеологијом и вредностима у које верујете. Идеологија је попут језичког система који је изражен у кодовима”, закључила је проф. др Јана Хашамова.

Учесници радионице имали су прилику да учествују у дискусији коју је водила проф. др Хашамова и да разговарају о томе на који начин употребљавамо вредности различитих идеологија у тумачењу медијских садржаја.

Радионица се одржава у оквиру пројекта „Српска образовна алијанса” (Serbian Educational Alliance), који заједно спроводе Центар за словенске, источноевропске и евроазијске студије Охајо Стејт Универзитета и Центар за студије Сједињених Америчких Држава Факултета политичких наука Универзитета у Београду, а уз подршку Стејт департамента и Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Републици Србији.

У сусрет првој години ПРЕДСТАВЉАЊЕ СМЕРОВА БУДУЋИМ СТУДЕНТИМА

Шта можете да очекујете?

Аутор: Сара Новаков

Ближи нам се почетак нове академске године. Оно што углавном занима матуранте јесте шта могу да очекују од изабраног факултета. У наставку текста, представници сва четири смера основних студија на Факултету политичких наука одговорили су на питања која ће вам пружити бољи увид у то шта вам све наставак школовања на овом факултету може омогућити. О томе смо разговарали са доц. др Милицом Кулић са Новинарско-комуниколошког смера (Н), доц. др Миланом Крстићем са Међународних студија (М), доц. др Стефаном Сурлићем са Политикологије (П) и доц. др Анитом Бургунд Исаков са смера Социјалне политике и социјалног рада (С).

Шта данас значи ваше одељење?

Н: Наше Одељење образује професионалне новинаре који могу да разумеју и тумаче друштвену и политичку стварност, који су кадри да о њој професионално извештавају и који су довољно креативни и талентовани да направе квалитетан и оригиналан медијски производ. Истовремено, наш смер образује и будуће ПР-ове који се у најширем смислу баве комуникацијама, односно, медијске професионалце који разумеју време у којима је све што се налази око нас заправо медијски садржај.

М: Одељење за међународне студије нашег факултета једино је одељење на државним факултетима у Србији матично за ову област. Ово одељење окупља стручњаке за међународну политику, дипломатију, спољну политику, међународну економију, међународно право, међународну безбедност, европске студије, студије мира и сличне научне дисциплине. Одељење за међународне студије данас је једно од одељења у области друштвених наука са најразвијенијом међународном сарадњом на Универзитету у Београду. Такође, велики број наставника и сарадника на овом одељењу може се похвалити добром цитираношћу њихових научних истраживања у страним и домаћим научним радовима. У оквиру одељења функционише и низ истраживачких центара – од Центра за студије САД до Центра за међународну безбедност.

П: Садржински фокус овог студијског програма јесте двострук. Један део програма изучава различите нормативне моделе државе, друштва, институција, демократије, критике и оспоравања. У другом спектру предмета на овом програму изучава се практично функционисање различитих модела институционалног организовања са посебним акцентом на процесе доношења одлука и њихово спровођење у пракси. Повезивање нормативних и емпиријских аспеката политике је специфично обележје овог студијског програма уз јасно дефинисан методолошки оквир који је студентима понуђен кроз основе методологије, али и напредније квантитативне и квалитативне методе истраживања. Унутар седам изборних корпи овог студијског програма студенти имају могућност исказивања преференција и уједно усмеравања ка једној од области или научних под-дисциплина политикологије или ширења знања на области осталих студијских програма који се одвијају на Факултету политичких наука.

С: Кадар запослених се на неки начин променио. Сада су претежно запослени професори и научно особље, које је по основном занимању из професије социјалног рада. И то је једна од промена, јер су они у почетку долазили из оквира медицине, психијатрије, психологије и социологије. Такође, са образовањем социјалних радника, приметили смо да доминантно она припада женској сфери, док је у почетку било обрнуто. На катедри се у међувремену свашта издешавало. Катедра је усмерена на практичан рад са људима различитих потреба. У истраживачком смислу, већ неко време постоји Центар за истраживање у социјалној политици и социјалном раду. Прошле године смо упели да уведемо награде за најбољи хуманитарни рад и најбољи мастер рад из области социјалне политике и социјалног рада. Наша катедра је дугогодишњи сарадник са студијама рода, са којима смо у великој мери повезани.

Шта овај смер нуди својим студентима у погледу знања и вештина?

Н: Наш смер нуди, пре свега, добру основу за медијске професионалце у најширем смислу. Наши студенти познају друштвене и политичке процесе, о њима промишљају, неке и креирају. Осим тога, новинарско-комуниколошки смер нуди конкретна знања, технике и вештине за оне студенте који себе виде у новинарству, било да је реч о штампаном новинарству, раду на радију, телевизији или порталу. Истовремено, смер нуди конкретне технике за осмишљање, креирање и пласман ПР садржаја. Затим, смер нуди читав сет дигиталних вештина. Са тим, смер образује будуће комуникологе који разумеју и анализирају медијски садржај, али и читав низ знања из области социологије, политичке социологије, културологије, филозофије који се на најразличитије начине могу применити у даљем професионалном ангажовању.

М: Смер нуди читав низ теоријских и практичних знања и вештина које оспособљавају студенте за критичко расуђивање међународног контекста и за

обављање сложених послова у дипломатији, јавној управи, локалној самоуправи, сектору безбедности, политичкој анализи, међународном пословању, невладиној сектору, медијима и бројним другим сродним областима. Нарочито бих нагласио да се, осим знања, велики акценат ставља и на развој вештина кроз практичну наставу (вежбе) и предиспитне активности – од дебатних способности и реторике, преко умећа академског писања, затим умећа преговарања, све до израде предлога пројеката и предлога практичних политика. Ове вештине су веома потребне на актуелном тржишту рада. Такође, развијају се и истраживачке вештине, нарочито на методолошким предметима, у опсегу од адекватног рада са архивским примарним изворима, па све до употребе савремених софтвера за статистичку анализу.

П: У погледу знања и вештина студенти стичу способност да разумеју и тумаче основне политичке идеје и концепте античке и средњовековне политичке мисли, као и важних савремених политичких мислилаца. Они развијају способност да анализирају, критички промишљају и вреднују различите политичке идеје, теорије и становишта. Оспособљени су да идентификују одређене организационе моделе и управљачке (менаџерске) стилове, да разумеју и објасне разноврсност организовања основних политичких институција у компаративној перспективи, да разумеју политичке установе и процесе у Србији и овладавају категоријалним апаратом микроекономске и макроекономске анализе, као и многе друге.

С: Оно што се мени веома допада је то што даје врло конкретне алате за рад са људима. Социјални рад је веома заступљен и у сферама образовања и у сферама медицине. Отвара се широка лепеза могућности. Такође, имамо прилику да наше студенте научимо да, без обзира на то из каквих позадина и културе долазимо, свима нам је у неком тренутку потребна помоћ. Као социјални радници имамо велика овлашћења, али и одговорност – одговорност за животе оних који не могу самостално да се заступају.

Који је профил студената који студирају на овом смеру?

Н: Знатижељни, заинтересовани и креативни млади људи.

М: Основне студије на нашем смеру су међу најпопуларнијима у области друштвених наука у читавој Србији. Студије уписују махом одлични средњошколци, са добрим познавањем страних језика, историје и опште културе, заинтересовани да продубе постојећа и стекну нова знања. Они су одлучни и амбициозни, али и веома колегијални. Студенти ФПН-а су по правилу веома отворени и склони сарадњи, о чему сведочи и велики број студентских организација и секција, као и податак да је наш факултет лидер у међународној мобилности (размени студената) на Универзитету у Београду. То значи да, ако упишете наш смер, солидне су шансе да ћете један семестар провести на стипендији на неком од европских универзитета, али и да ћете студирати са колегама из других земаља, рачунајући и удаљеније афричке и азијске државе чланице Покрета Несврстаних, из којих барем неколико студената сваке године упише наш смер.

П: Право уписа на студије имају сви кандидати који имају завршено средње образовање и испуне услове пријемног (квалификационог) испита, а досадашње искуство је показао да се за овај смер опредељују сту-

денти различитих средњошколских профила, из различитих средина које повезује велико интересовање за друштвене и политичке теме, појаве и процесе. За овај програм се опредељују студенти који желе да стекну систематично и научно заснованог знања о различитим аспектима изучавања и истраживања политике и функционисања институција. Поред стицања знања, студенти су заинтересовани за развијање конкретних компетенција и вештина потребних за истраживачки и научни рад, као и употребљивих за рад у релевантним институцијама и организацијама.

С: Ми смо радили неке анализе, да видимо ко уписује ове студије и имали смо углавном људе који желе да помогну и на неки начин својим доприносом унапреде људски живот. Они су били препознати као људи који су поуздани, племенити, заинтересовани. Постоје они који су завршили средњу медицинску школу, неки гимназију... Ми немамо превелике групе, до 100.

Које су предности овог смера у односу на сличне смерове на другим факултетима?

Н: Наш факултет и овај смер конкретно нуди широка знања из различитих области са једне стране и уску специјализацију са друге стране. О томе како образујемо студенте говори податак да нема квалитетне медијске редакције без наших студената, нема важне институције, од Владе Србије до институција на локалу у којој не раде људи који су студирали на нашем факултету, а готово и да нема ни комерцијалног сектора који

подразумева комуникације, а да не запошљава некога ко је завршио овај смер.

М: Прва предност јесте стицање знања из различитих сродних области. На нашем смеру ћете стећи знања из политикологије, из међународног права, из међународне економије, политичке социологије, безбедности и бројних других сродних дисциплина, што ће вам пружити најшири поглед да међународне односе и политику уопште. Та мултидисциплинарност је нешто што савремена наука и пословни свет веома цене и захтевају. Друга велика предност јесте стицање великог броја вештина, које сам већ поменуо. Трећа су поменуте велике шансе за међународну мобилност. Четврта је умрежавање са изузетних колегицима и колегама, које ће имати великог значаја за будућа запослења. Коначно, пета је најактивнији студентски живот на читавом Универзитету у Београду у виду факултативних едукативних програма, трибина, семинара и других ствари које чине студирање занимљивим и динамичним.

П: Политиколошки смер је по свом курикулуму који обједињује корске предмете политичке науке и велики број изборних корпи са израженом интердисциплинарношћу предмета јединствен и неупоредив са програмима који се одвијају на другим факултетима у земљи.

С: Студенти се запошљавају у оквиру институција за социјалну заштиту, преваходно у центрима за социјални рад, где би по закону требало да буде минимално 50% дипломаца који завршавају сад. Осим тога, запошљавају се у установама социјалне заштите – домови за децу, одрасле и друге. Запошљавају се у сектору образовања. У вртићима, школама. У међународном и невладином локалном сектору.

Чиме се најчешће баве студенти по завршетку ових студија?

Н: Наши студенти су новинари, уредници, спикери, репортери, ПР-ови, комуниколози, културолози, креатори медијског садржаја, медијски аналитичари. Као дипломирани новинари са овог факултета, студенти могу и да у школама предају медијску писменост.

М: Велики број успешних студената ради у области спољних послова – од дипломатске службе у Министарству спољних послова у Србији и земљама у региону (највише Црна Гора и БиХ, чији држављани редовно уписују наш смер), преко рада у међународним организацијама, па до рада у другим органима државне управе који обављају сарадњу са иностранством. Такође, велики број људи ради у невладином сектору, медијима, локалној самоуправи. Међутим, нарочито бих нагласио да велики број наших свршених студената запослење и успех проналази и у међународном пословању, маркетингу, бизнису, где бројни послодавци цене ширину знања и вештина које стичу студенти нашег факултета. Такође, одређени број надарених студената остане да ради у науци, на бројним институтима у Србији и иностранству.

П: По завршетку студија студенти стичу титулу „дипломирани политиколог“ и бивају оспособљени да самостално обављају највећи део сложених послова у политичким институцијама и организацијама од јавне управе,

регулаторних агенција и локалне самоуправе до политичких странака, невладиних организација и медија, као и да врше самостална и тимска истраживања у оквиру више области, да самостално планирају и реализују различите конкретне пројекте, планове и стратегије.

С: Ко жели и осећа да је позван и данима потребу да учини нешто за друштво. Други факултети то можда имају уграђено у неки део свог програма, али овде је то акценат. И овде се из тога расте.

Који програми страних студија су утицали на обликовање програма на вашем смеру?

Н: Водили смо се најбољим праксама страних универзитета и акредитовали програм који прати сличне студијске програме универзитета Џорџија, Миланског универзитета, али увек пратимо шта раде и наше регионалне колеге са релевантних универзитета попут Факултета политичких знаности у Загребу, односно, Факултета за друштвене веде у Љубљани – који су настали одвајањем од нашег ФПН-а у периоду старе Југославије.

М: На обликовање су утицали махом програми америчких и британских универзитета – од Харварда, до Лондонске школе економије и политичких наука. То, наравно, не значи да се на смеру ради само уз англосаксонску литературу, јер је у одређеним областима веома обимна и употреба литературе немачких, руских и других аутора. На нашем факултету постоји и активно делују Центар за руске студије и Центар за немачке студије.

П: Структура студијског програма „Политикологија“ рађена је по узору на програме основних студија политичке науке који постоје на неким од истакнутих универзитета попут Колумбија универзитета у Њујорку, СајенсПо универзитета у Паризу и Универзитет у Хајделбергу. На овим универзитетима је конципиран јединствени програм основних студија политичке науке са корским и великим бројем изборних политиколошких дисциплина. С међународним стандардима усаглашени су и услови уписа, као и обавезе студената током савлађивања овог програма. Литература која се користи у извођењу курсева у складу је са међународним стандардима и највећи део литературе су радови које објављују реномирани издавачи и аутори са међународном репутацијом. Садржај програма појединих курсева конципиран је тако да, поред пружања увидâ у савремена научна сазнања, буде инспиративан за младе људе који желе да проучавају, обликују и спроводе политичке процесе.

С: Ако погледате програме и силабусе свих земаља у региону, видећете доста сличности. Негде те сличности произлазе из динамика функционисања тих земаља. Наравно да су сличнији програми између Србије, Хрватске, Босне и Херцеговине, него између неких западноевропских земаља. Нека основа је иста као и у свету, али ми настојимо да број сати практичног и теренског рада повећамо. У српском систему је нешто већи и шири тај контекст културолошких и општеобразовних предмета.

Какво место наши студенти заузимају у иностранству?

Н: Наши студенти са лакоћом настављају студије на најбољим светским универзитетима, после чега настављају научну каријеру на престижним универзите-

тима. Знања која овде стичу свакако им помажу да се етаблирају као стручњаци у било којој земљи да раде. Десетине наших дипломаца формира редакције на српском језику у иностранству, попут оне у Бечу, Цириху и Базелу. Ипак, већина оних који оду у иностранство гравитирају ка САД-у, где обављају послове маркетиншке комуникације и људских ресурса.

М: Наши студенти су на постдипломским студијама које су уписивали у иностранству махом остваривали одличне резултате. Верујем да је то последица и усклађености нашег програма са савременим токовима светске науке и образовања. Велики број наших алумниста вршио је и важне функције у међународним организацијама. Такође, наши алумнисти су обављали и важне државничке функције у иностранству. Наши алумнисти су, између осталог, вршили и функције председника (Северне) Македоније, председника председништва Босне и Херцеговине, председника Владе Републике Српске, министара спољних послова Црне Горе... Сваке године на смеру буде неколико страних студената који студирају од почетка, а током студија их још већи број њих борави на размени током једног или два семестра. Са њима се ради махом на енглеском језику, али су критеријуми и аршини за рад са њима једнаки и они су интегрисани у потпуности у своје студентско окружење. На факултету је сваке године и десетак мастер студената из САД, са Универзитета Келмсон из Јужне Каролине, који један семестар својих студија увек похађају у Београду, у склопу сарадње нашег Центра за студије САД и њиховог универзитета.

П: Већ током основних студија истакнути број наших студената користи различите међународне програме размена, студијских посета и боравака који најчешће трају један семестар до годину дана. Током тог периода стичу посебно искуство студирања у иностранству али и спознају да је наш програм у значајној мери усклађен са међународним стандардима. Усаглашеност програма омогућава студентима велику мобилност и остваривање одличних резултата током студирања у иностранству

С: Наши студенти често одлазе да заврше неки семестар у иностранству. Одлазили су често у Словенију, Холандију, Немачку, Аустрију. Имамо оне који су отишли, завршили семестар и вратили се и поделили искуства. Они који су отишли у иностранство да се баве социјалним радом поделили су да им је значило образовање које је дало неку ширу слику. Врло брзо су се снашли. Акредитација наших програма је рађена тако што су се оцене тамо преводиле и тако су могли да дораде неопходно.

Иновације на Одељењу за новинарство и комунологију

О НОВОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ КОЈА ПОЧИЊЕ ОД ОКТОБРА ЗА НОВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Разговарали смо са представницима две катедре које чине Одељење за новинарство и комунологију – проф. др Александром Крстић у име Катедре за новинарство и комунологију и доц. др Деспотом Ковачевићем у име Катедре за политичку социологију

Аутор: Николина Селенић

Акредитација коју факултети добијају за студијске програме додељују се на сваких седам година. То је практично дозвола за рад, јер се акредитацијом одобрава факултетима осмишљени дизајн студија и предмета, као и да на основу тога издају дипломе. Ове године ФПН је поново добио ту дозволу. Чини се да су највеће промене настале на програмима за новинарство, па смо обавили разговоре са представницима овог одељења. На Катедри за новинарство и комунологију је неколико медијских и неколико комуникалошких области, укључујући информатику, а на Катедри за политичку социологију осим политичке социологије ту су културологија, филозофија, психологија, политичка антропологија, политичка екологија, методологија, студије рода и сличне области.

1. Шта за Вас представља Одељење за новинарство и комунологију?

А. К.: За мене Одељење за новинарство и комунологију представља квалитетну базу различитих дисциплина које нашим студентима основних, мастер и докторских студија нуди квалитетан и озбиљан увид у то шта су различити савремени и други токови на студијама медија и новинарства, политичке социологије, студија рода, културологије, филозофије, социологије, религије, различитих дисциплина које ми као одељење покривамо. Та интердисциплинарност нас повезује да нека дешавања у свету и код нас посматрамо из најразличитијих сфера и да им приступамо из угла сопствених дисциплина. Оно што смо ми у акредитацији која тек треба да се примењује од 2022/2023 покушали јесте да, иако су се многе мастер и докторске студије фокусирали на конкретне дисциплине, у свакој од тих програма је омогућено да пратите и друге предмете које изучавају и којима се баве друге колеге са других одељења. Ја бих ту истакла атмосферу сарадње међу нама зато што је то кључно да студенти знају да професори који се баве различитим дисциплинама, изучавањем различитих предмета имају свако своју нишу у оквиру које ради. Наше одељење, колико год има те различи-

тости, уједињено је. Нисам сигурна да таква разуђеност различитих дисциплина постоји на другим одељењима, та сарадња може да обезбеди квалитет студија. О томе говори и диверзитет професија којима се баве наши студенти када заврше студије новинарства, не иду само да буду новинари или новинарски професионалци у различитим медијима, они иду у различите институције: у институције политике, у различите истраживачке институције, одлазе у различите ПР или маркетиншке агенције. Ми имамо заиста квалитетну плејаду колумниста са нашег факултета, нашег смера, то су људи на веома познатим местима, људи који су успешни и који излазе са овог факултета као образовани грађани који су способни да разумеју свет у ком живе.

Д. К.: Одељење за новинарство и комуникологију представља добар спој различитих научних дисциплина у једну организациону јединицу на Факултету политичких наука. Одељење је специфично у оквирима Факултета јер се унутар Одељења налазе две катедре: Катедра за новинарство и комуникологију и Катедра за политичку социологију, које и самим именом говоре о разноврсности коју ово одељење има. С обзиром на то да сам политиколог по образовању, контакт и академско размењивање идеја са колегицима и колегама из области новинарства, комуникологије, културологије доприноси ширем разумевању друштвено-политичких феномена. С друге стране, у оквиру Одељења су и колегице и колеге из области политикологије, социологије, психологије и антропологије, што ово одељење чини додатно научно и академски богатим.

2. Које су иновације у новој акредитацији Основних академских студија Новинарства које почињу од октобра?

А. К.: Направили смо озбиљну реформу основних мастер и докторских академских студија на нашем смеру. Не само што смо појачали и иновирали ове постојеће предмете, него смо увели и прегршт нових предмета који треба да омогуће студентима основних академских студија студирање у савременом медијском и новинарском контексту. Мастер студије су фокусиране у односу на претходне акредитационе периоде, а докторске студије, које су потпуно нове, представљају иновативни тренутак у историји нашег факултета. На основним академским студијама новинарства увели смо неке практичније предмете, специјализованије видове новинарства, акценат је на дигиталном новинарству, мултимедијалној продукцији, мултимедијалном

новинарству, ту негујемо и наше досадашње предмете које се баве изучавањем традиционалних медија. Нису само студије новинарства фокусиране на новинарство, управо је то једна од предности нашег одељења, где нудимо шири друштвено-политички контекст унутар ког се студије новинарства изучавају, говоримо о различитим политиколошким предметима, предметима који изучавају политичку социологију, општеобразовни предмети као што су социологија, филозофија, који су важни за студенте новинарства на Факултету политичких наука и један део предмета који је ту релевантан да би они студенти који заврше основне студије изашли као дипломирани новинари који су у стању да подједнако добро разумеју свет културе, родних студија... Новинарство се студира под кровом Факултета политичких наука, тако је у централно-источним европским државама. Нпр. у САД се студије новинарства студирају у оквиру посебних факултета. Овде имате Факултет политичких наука који као такав постоји у Хрватској, Пољској итд. и треба водити рачуна о контексту унутар ког се новинарство студира и контекст у ком припремате будуће новинаре за професију тако да нашим студентима, осим практичних знања које су вештине, водимо рачуна и какав контекст дајемо, потребно је да знају различите историјске промене, питања стања демократије у којој живе, да не говоримо о глобалним и међународним токовима које се у кругу наших студија добро изучавају. Дисциплине се добро преплићу. Када посматрате савремено новинарство, не можете да гледате само из перспективе тих вештина, оне јесу важне, пракса је заиста важна, али много више је важно како посматрате и разумете медијске слободе, стање новинарства, демократије, различите политичке и друштвене токове унутар којих се то новинарство студира, то је једна од компаративних предности нашег факултета у односу на неке друге факултете – где се новинарство изучава као вештина.

Д. К.: Нова акредитација донела је низ изазова за Одељење и у процес се ушло стратешки размишљајући о иновацијама, али са идејом да се сачува идентитет смера и дисциплина које се изучавају. Компаративно посматрајући, програм ОАС Новинарства је на националном и на регионалном нивоу уникатан, а са осавременењем силабусима, новом литературом и увођењем нових предмета и редифинисањем старих дошло се до програма који ће бити респектабилан у европским оквирима. Циљ да се сачува углед који овај смер већ има остварен је у старту, али ће са новим кадревима, који ће на савременији начин упознавати студенте са трендовима у новинарству и комуникологији, постићи додатни квалитет за студенте који завршавају студије и постају новинари са високопрофесионалним односом према звању и са конкретним знањима.

4. Шта будућим новинарима политичка социологија може донети?

А. К.: Повезивање политике и медија, али не само то, повезивање политике, медија, друштва у ком се одређено новинарство и медији крећу у том аспекту, вазно је повезивати новинарство са другим дисциплинама које изучавају неке културолошке токове или начин на који медији и култура функционишу. Политиколошка и социолошка истраживања нас упућују на то шта се дешава у свету када су у питању медији и не само то, фокус се ставља и на то шта се дешава у глобалном политичком контексту у ком функционишу многе

друге организације. Покушавамо да усмеримо студенте на погледе из којих је могуће посматрати новинарство, медије, политику, социологију, културу, питања рода... Мислим да наше одељење то добро ради јер има спој тих практичних ствари. Студенти то воле и имају користи од објашњавања и учења окружења. Да би били способни да тумаче те појаве, није новинарство само отићи ставити камеру на статив и снимити неки разговор. Новинарство је да разумете токове унутар којих се дешавају неке мање важне или неки потреси унутар професије да разумете шта је слобода медија, зашто су важни независни медији, зашто је важна независност регулаторних тела, зашто је важно да ограничите уплив државе у рад медија, зашто је важно да знате историјски развој новинарства у сопственој држави. Битно је разумети како политичка комуникација утиче на токове новинарства.

Д. К.: Друштвени процеси и промене не могу се стручно пратити и анализирати ако се не савладају знања о институцијама, о социјалној структури друштва, о друштвеним покретима, о темељним питањима демократије и демократских вредности. Веровања сам да су добри новинари они који свој посао обављају морално, они који разумеју шире друштвене аспекте и знају своју одговорност у послу. Да би грађани имали поуздане и ваљане информације, они који их истражују, стварају и преносе као вест морају добро познавати низ области. Политичка социологија им у томе помаже јер их образује о најважнијим питањима власти и моћи, елитама и масама, партиципацији и репрезентацији, партијама и изборима, демократији и глобализацији итд.

5. Који центри постоје при Одељењу, осим центара у које сте Ви укључени?

А. К.: Ми имамо неколико центара и наше одељење је богато када су у питању научно-истраживачки центри који постоје на факултету. У оквиру нашег одељења постоје и Центар за студије културе, Центар за демократију, Центар за студије рода и политике, Центар за еколошки развој и одрживу политику, Центар за британске студије, Центар за руске студије и Центар за медије и медијска истраживања. Имамо широк дијапазон научно-истраживачких центара који изучавају практично оно што је и заступљено на нашем одељењу у том интердисциплинарном смислу, а то је да су ови центри једна добра база за различите пројекте или нека изучавања токова у овим различитим дисциплинама, наши центри који су заступљени на Одељењу одржавају различите конференције које су међународне и националне, наступају у медијима као представници и чланови ових центара, као стручњаци који су добро по-

знати у овим областима, различити научно-истраживачки пројекти који се раде у оквиру центара, тако да су они једно велико богатство нашег одељења и они су добра база за развој неких будућих кадрова, студената мастер студија или доктораната који учествују у различитим анализама и неким пројектима које негујемо. Сваки центар је важан за рад факултета и због испитивања токова који постоје.

Д. К.: На Одељењу за новинарство и комунологију је низ професора који руководе различитим центрима у складу са мултидисциплинарношћу одељења и областима демократије, екологије, женских студија, културе.

Затим су ту и поједини центри из области компаративних и регионалних студија (британске студије, руске студије) којима руководе професори са Одељења за новинарство и комунологију. Оперативно сам укључен у рад Центра за демократију који веома активно ради, а чему сведочи велики број публикација, конференција и догађаја које можете наћи на факултетској интернет страници у делу о центру, а посебно наглашавам и научни часопис Политички живот који излази континуирано и тренутно је у категорији М51.

6. Које иновације су уведене на мастер студијама?

А. К.: Иновација на мастер програмима са нашег одељења има прегршт, ја ћу Вам рећи о сваком по нешто. Чини ми се да су иновације видљивије у том погледу него у структури самих студија. На мастер академским студијама је дошло до бројних иновација,

иновирани су постојећи предмети у односу на претходну акредитацију, произведена боља организација унутар области. Ми смо као одељење, као факултет, донели неке кључне одлуке у којима смо иновирали наше мастер програме. У оквиру студија новинарства имаћемо нове приступе изучавању новинарства, где смо сада ставили акценат на нешто што нисмо имали, размишљали смо о томе шта ће студенти који буду у наредним годинама уписивали мастер студије желети, чиме ће се бавити, шта ће њих занимати. Водили смо се тиме да имамо нове предмете као што је предузетничко новинарство, новинарство и филм, специјализовано медијско извештавање, пост-новинарство, анализу медија, менаџмент медија, дигитални маркетинг, стил и реторику јавних личности, креативно писање и предмете који се баве документарним новинарством и уређивањем медија, прегршт нових предмета који су фокусиранији и имају бољу структуру у односу на претходни период. На мастеру културологије, који је посебан смер, студенти могу да слушају о филозофији културе, поткултурама, идентитетима и културама Балкана, култури социјализма и постсоцијализма, медијима и култури у ЕУ, савременим теорији рода, о медијској

репрезентацији и групних идентитета и реторици у електронским медијима. На мастеру комуникологије се, сем о медијима и друштву и анализи медија, студенти баве медијским публикама и слободи изражавања на интернету, управљањем интернетом, изборним и стратешким комуницирањем и другим предметима који су постојали у претходној акредитацији, који су сада само иновирани. На мастеру еколошке политике изучавају се савремене еколошке политике, одрживи развој, еколошко право, студенти имају могућност да бирају између бројних предмета као што су односи са јавношћу еколошкој политици, еколошкој политици у ЕУ, анализом јавних политика, визуелном репрезентацијом политике, еколошком филозофијом и етиком, диверзитетом, безбедношћу и другим сличним дисциплинама и предметима. На мастеру студија рода изучава се феминистичка политичких идеја, политике родне равноправности, студије културе, политике отпора, феминизам и демократија, савремене теорије рода, и други предмети који су у складу са тим.

Д. К.: Мастер студије су у процесу акредитације доживеле велике промене. Значајан део промена наметнуо се одласком низа професора у пензију, али и потребама да се студије унапреде и осавремене. Мастер програм на којем предајем у новој акредитацији зове се Политичка аналитика – партије, избори, демократија. Овај програм дизајниран је према узору на програме са престижних европских и светских универзитета са циљем да испрати трендове у политичким наукама и понуди знања која су компетитивна у светским оквирима. Стечена знања оспособиће студенте да се укључе у важне друштвене активности и послове на националном и на локалном нивоу. Из самог наслова се види да је фокус на областима партија, избора и демократије, али су знања стечена на програму добра подлога за каријерни развој у владином и невладином сектору, администрацији, пословима политичког консалтинга и маркетинга, раду у медијима, институтима и међународним организацијама. Наставници на предметима који чине овај мастер програм су из различитих области, а чине веома добар спој у складу са циљевима програма. О програму се студенти могу више информисати на интернет страници факултета, али и у електронским путем или у директном контакту са редовним професором Славишом Орловићем, ванредним професором Душаном Спасојевићем, доценткињом Јеленом Лончар и са мном као доцентом, који уједно и чинимо значајан део овог програма.

7. Које су практичне активности омогућене студентима новинарства на ФПН-у?

А. К.: У новом програму се води рачуна о студентској пракси, не само да она има више бодова него је она замишљена тако да постоји пракса у медијима који студенти треба да обаве у четвртој години студија у неким од одабраних медија са којима факултет има потписан уговор или су студенти заинтересовани да одлазе у локалне традиционалне медије да тамо проведу одређени број недеља на пракси и произведу одређене телевизијске прилоге, радијске прилоге, новинске чланке, онлајн текстове, то је једна врста праксе да то што уче током година студирања могу да практикују. Друга врста праксе која улази у ове бодове јесте што у нашим студентским медијима је омогућено да студенти могу да раде, односно, да се баве новинарством, практичним новинарством. У оквиру Факултета постоје студентски медији, тачније, четири редакције: радио Слушаоница 6 која производи истоимену радијску емисију и подкаст,

затим постоји телевизијска продукција ФПН ТВ којом ја руководим и која производи редовну недељну емисију која се зове *На линији*. У плану су и друге емисије које ће ићи у оквиру тог канала. Постоји Журналист, онлајн сајт у оквиру ког студенти који слушају предмет Онлајн новинарство производе различите текстове које могу тамо да објаве. Најстарија је редакција Политиколога, где студенти пишу различите текстове на различите теме. Највише бих волела када би студентски медији радили на појачавању и консолидацији тих редакција у оквиру Центра за медије и медијска истраживања. Јако је важно да се сада појача та медијска продукција нашег факултета, односно, да се редакције које су већ постојале појачају и да редакције које су сада почеле нове програме поставе као нека врста оквира где студенти могу да вежбају то о чему уче и да то буде њихова улазница за будући рад у медијима. Студентски медији су важан ресурс у америчким студијама новинарства, тамо су у оквиру студија медија и новинарства студентски медији заправо база из које велике националне мреже или локалне богате мреже преузимају материјал који студенти производе зато што студенти имају креативнији и другачији поглед на неке ствари. Имали смо срећу да у оквиру донације Америчке амбасаде опремимо редакције Слушаонице 6, Журналиста и ФПН ТВ – нпр. радијски студио постоји десетак година, то је финансирала Америчка амбасада, као и подизање сајта Журналиста и опремање новог ТВ студија. Имам оптимистичан поглед на то како пракса може и треба да изгледа.

Д. К.: У оквиру студија Новинарства постоји низ практичних активности на предметима и у ваннаставним активностима. Колеге које се ближе баве новинарством и комуникологијом осмишљају низ активности за студенте како би их у току студирања подстакли и афирмисали као новинаре и комуникологе. С друге стране, у оквиру Политичке социологије трудимо се да кроз напредне групе афирмишемо најактивније студенте. Увек смо отворени и трудимо се да студенте што више укључујемо у активности Центра за демократију кроз семинаре, конференције, летње школе итд. У ранијем периоду низ је студената које смо упутили на праксе изван факултета.

8. Обе катедре сада имају докторске студије, можете ли нам рећи нешто више о новим два програма и културологији, с обзиром на то да је и тај програм на неки начин нов јер са њим више нису ни они са новинарских предмета, ни они са политичке социологије?

А. К.: Сада докторске академске студије постоје као докторске студије културологије, докторске студије медија и комуникације и докторске студије политиколошко-социолошких истраживања. До сада смо имали докторске студије културологије из којих су се изучавали медији и новинарство, као и бројне друге дисциплине, прегршт различитих предмета, а сада су докторске студије медија и комуникације фокусиране, као и докторске студије културологије, на бројне нове предмете и први пут имамо посебне докторске студије које омогућавају бољи фокус од почетка, са много иновативних елемената и занимљивих дисциплина које прате токове новинарства, медија, културологије. Имамо три различита докторска програма која, иако су засебна, осликавају синергију дисциплина којом располаже Одељење за новинарство и комуникологију, односно,

новинарски смер и треба да пружи будућим докторандима знање, добру теоријско-истраживачку поткованост за бављење дисциплинама. Овакве студије ће омогућити нашим студентима да се на вишем нивоу баве и буду од самог старта упућени на то што их интересује. Важно за докторске студије јесте то што можете да понудите квалитетну истраживачку базу, као и истраживачка и теоријска знања за докторанде који треба да пишу свој докторски рад након неколико година. То су три усвојена програма, али је на сваком програму омогућено слушање предмета са осталих смерова.

Д. К.: Одељење за новинарство и комунологију из процеса акредитације изашло је са три докторска програма. Велики помак за факултет је акредитација програма Политиколошко-социолошких истраживања, који у складу са најбољим програмима докторских студија политичких наука има јасно дефинисане области које се изучавају и кроз које се кандидати спремају за писање докторске дисертације. Овај помак посебно је важан из угла методолошког унапређивања докторских студија. Програм је настао као потреба да се предмети из научне области политиколошко-социолошких студија заокруже као јединствен програм и да студенти добију јасну слику од самог почетка које су уже области које могу истраживати на докторским студијама. Верујемо да је овакав приступ ефикасан, а да ће докторске дисертације са овог програма бити најбољи резултат добро савладане методологије, развијених способности за квантитативна и квалитативна истраживања, а потом и избор тема за истраживања који ће бити фокусиран на политиколошко-социолошке процесе и појаве. Докторанди и будући доктори наука ће кроз овај програм стећи висок ниво знања и вештина, а финални резултат биће важна научна истраживања која ће унапредити и научни, теоријски део политичких наука и практично утицати на развој демократског политичког система.

КРАЈ „ГРАДА МОСТОВА”

Аутор: Аника Бечки

Многи писци и песници писали су о лепотама Венеције, њеним грађевинама, улицама, пијацама и трговима. Овај град се састоји од чак 118 острва повезаних вековима старим мостовима, а деле их уски канали којима плове чамци и бродови са функцијама аутобуса и таксија. Венеција се дуго суочава са проблемима упркос неизбежној канализацији и непријатним мирисима, а ускоро ће ови пропусти нестати – глобално загревање узеоће овај италијански град под своје.

Према мишљењу научника, „Град мостова” ће потпуно бити поплавлjen до краја овог века. Неки сматрају да ће потопа бити и раније. Ниво воде расте из дана у дан. Да би и наредне генерације могле да шетају венецијанским улицама, треба их спасити од потопа. Да ли се то може?

Подигнути цео град

Како привремено спречити потоп града? Лако, само ће да се подигне! Према мишљењу научника, ниво града се може подићи бар за још 30 центиметара. Будући да читава Венеција лежи на дрвеним гредама, подизање овог града би се постигло тако што би се греде замениле новим, дужим. Овај подухват захтева одвајање много новца и улагање, те није лако изводљив. Међутим, битно је да постоји решење.

Померити град на другу локацију

И ово је изводљиво! Фасцинантно је како је Венеција и створена тако да се може преместити на друго место. Попут куће која се може преселити негде другде, и острвца која чине Венецију могу да се преместе негде где ће постојати и после нас. Међутим, трошкови су, наравно, превисоки.

Венеција већ неколико година функционише по систему који спречава поплаве, али и захтева много новца. У питању је такозвани пројекат **MOSE** (*Modulo Sperimentale Elettromeccanico*), помоћу ког улице Венеције нису поплавлене. Овим пројектом и проблем непријатних мириса у Венецији је решен, што одговара становницима и туристима. Овај систем штити италијански град од таласа и плиме до висине од три метра. Састоји се од неколико покретних брана које се активирају по потреби, а налазе се на неколико локација, између осталог и код Лида.

Међутим, овом граду прети крај. Сви механизми и системи неће спречити његов нестанак, већ ће га само одлагати. Као и многи градови пре, о Венецији постојаће документи, приче и фотографије.

Избори 2022. године

ШТА ЗНАЧЕ РЕЗУЛТАТИ ОВИХ ИЗБОРА ЗА СРБИЈУ

Само две године после пређашњих, у Србији су одржани нови парламентарни избори. Претходни сазив парламента, који је испунио само половину свог мандата, био је оформљен у атмосфери великог страха од пандемије, промена изборних правила и бојкота дела опозиције. Избори одржани у таквом друштвеном и политичком стању резултирали су парламентом без опозиције и без стварног легитимитета

Аутор: Милица Радојковић

Две године касније, одржани су нови избори у још бурнијој друштвеној и политичкој атмосфери. У тако осетљивом стању домаће и светске политике, избори одржани у Србији, која је држава лабаве демократије, имају посебан значај. Тако да ћемо, осим питања какви су били ови избори, разматрати и последице које они могу оставити за даљи политички живот у Србији.

Изборни дизајн

Изборни систем, у свом најширем значењу, дефинишу бирачко право, бирачки спискови, извештавање у медијима, изборне кампање, финансирање избора и заштита изборног права. У хибридном режимима, који поседују формално демократска правила, али ауторитарну политичку праксу, расправља се искључиво о овим бочним аренама изборног система. Партије се, у таквом контексту, споре око таквих питања да би обезбедиле приближно једнаке услове за изборну утакмицу.

Насупрот ширем, уже значење изборног система подразумева сам чин гласања и претварања гласова у мандате. Међутим, изборни систем у Србији ретко се проналази у другим државама. Он подразумева затворене изборне листе које се бирају на територији читаве Србије као јединствене изборне јединице. Такав изборни систем оставља превише самовоље странкама и не успоставља одговорност посланика према бирачима. Како се све партије баве питањима попут представљености у медијима и финансирању кампања, не постоје иницијативе да се овакав изборни систем промени, сматра доцент на Факултету политичких наука Душан Вучићевић. „Ако се вратим годину или две и на оне прве преговоре на Факултету политичких наука између власти и опозиције, ту су се разговори углавном водили у овим бочним аренама изборног система. Готово нико није инсистирао да се промени пропорционал-

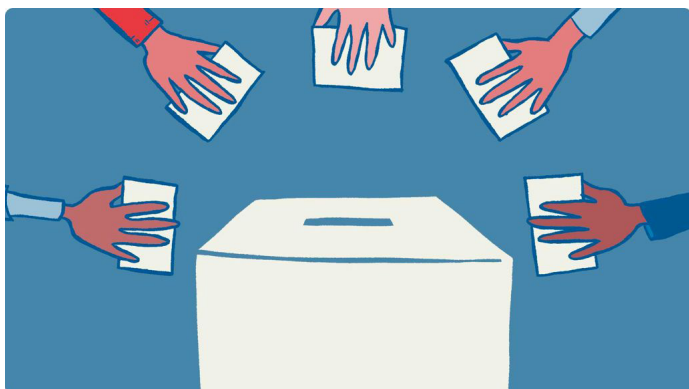
ни изборни систем какав постоји у Србији, да се повећа број изборних јединица са ове једне и да се укину затворене изборне листе и омогући бирачима да гласају за кандидате”, каже Вучићевић.

Иако на преговорима власти и опозиције није било речи о промени основа изборног система, пре претходних избора изборни цензус је пао са 5% на 3%. Српска напредна странка је то учинила да би увукла један део опозиције, који је најавио бојкот, у изборну трку. Међутим, поигравање изборним правилима може скупо коштати онога који се правилима игра.

„Кад погледамо, ми бисмо у парламенту, да цензус није снижен, имали три листе мање. Ни Двери, ни ПОКС, ни Заветници, а ни зелено-лева коалиција Морамо нису прешле стари цензус. На тај начин су освојиле посланичке мандате и смањиле број мандата које је освојила листа око СНС. Да ове три листе нису ушле у парламент, СНС сада не би био у проблему са ким да формира владу ако СПС испадне из те игре”, сматра Вучићевић.

У Србији изборни процес није поштен. Бирачи у мањим срединама уцењени су радним местом, изборна администрација није у стању да спроведе изборе без нерегуларности и долази до понављања избора на појединим местима. Будућност избора у Србији, у оваквој ситуацији, није превише светла. „Не видим зашто би се нешто мењало. Притисци споља не постоје да се квалитет изборног процеса унапреди, што би значило да ћемо и надаље имати изборе сличне овима, са огромном неравноправношћу. Први званични избори које имамо су покрајински и локални 2024. Године. Они су важни за велики број партија из опозиције јер ће на њима покушати да остваре представљеност а можда у већим градовима и победе Српску напредну странку”, тврди Вучићевић.

Однос снага у Парламенту – питање демократије

Странке деснице, које претежно чине нови парламент, оствариле су значајан изборни скок. Тај је скок разумљив када се узму у обзир чиниоци светске политике, попут украјинске кризе, али и домаћи чиниоци, попут уставног референдума одржаног два месеца раније, као и смањеном изборном цензусу. У овом тренутку се чини да је десница у Србији у некој врсти налета. Док се друге странке, попут Српске напредне странке, воде свеобухватном политиком привлачења што већег броја идеолошки разноврсних гласача или су, попут партија либералног дела опозиције, идеолошки недефинисане, странке крајње деснице, попут Двери и Заветника, јесу идеолошки врло профилисане и имају јасну агенду. Оне представљају део новог десног популистичког таласа које своју политику граде на принципима друштвене конзервативности и суверенизма. Ова кохерентност политичких ставова их у Парламенту чини истакнутом и усмереном групацијом.

Иста се кохерентност, која представља снагу парламентарне деснице, не може уочити у либерал-

ним и грађанским странкама окупљеним у коалицији Уједињени за победу Србије. Коалиција има недовољан број мандата како би, према сопственим очекивањима, била противтежа Српској напредној странци. Осим ограничења у парламенту, коалиција је почела да, пре формирања Владе, показује знаке нестабилности изнутра. Таква опозиција у парламенту не може да уради много, сматра доцент на Факултету политичких наука, Душан Спасојевић. „Једино што она може да уради јесте да искористи рад у парламенту да се консолидује, да се организује, да се представи грађанима, да искористи ресурсе који су им на располагању и да на тај начин гради прилику за следеће изборе”, каже Спасојевић.

Потенцијал опозиције да делује унутар парламента је кључан за даљи развој политичке динамике и демократије. Опозицији са обе стране политичког спектра сада, за разлику од пређашњег сазива Скупштине, поседује механизме деловања који јој раније нису били доступни. Ти механизми омогућују повратак опозиције у институције и плуралније институције, поштенију расподелу ресурса и нешто поштенију расподелу медијског простора. Међутим, од способности опозиционих странака, као и од спремности њихових бирача да их подрже и у ванинституционалној борби зависиће да ли ће оне бити у стању да изазову режим. „Чини ми се да је то једна значајно другачија ситуација. Занемаримо тренутну динамику напредњака и социјалиста, као и чињеницу да су напредњаци изгубили већину. Ми до сада нисмо, у протеклих дванаест година, имали ништа приближно оваквој динамици, дистрибуцији моћи и нисмо имали такве шансе за опозицију”, тврди Спасојевић.

Грађани ће сада моћи да виде које су кључне теме и кључни проблеми. Политички фокус ће се померити више ка питањима које их занимају. Ванредно политичко стање у којем је једина тема била пандемија је прошло. Уношење нових тема на дневни ред са обе стране политичког спектра од посланике који имају већи легитимитет допринеће већој политичкој динамици. Таква динамика ће почети да се прелива и на грађане који ће, када виде политичко такмичење, бити заинтересованији да учествују у политици.

Како изгледа бољи изборни систем – Вучићевић:
 „Војводина би, на пример, представљала једну изборну јединицу, али је она подељена на шездесетак малих изборних округа у којима се по један посланик. Ако сте ви гласач у Зрењанину, ви на изборима гласате именом и презименом за страначког или нестраначког човека из Зрењанина. Кад се заврше избори сви гласови кандидата одређене партије на нивоу Војводине саберу и пропорционалним системом би се расподелили мандати. Ми бирачи би коначно бирали посланике. Они би имали ужу изборну јединицу за коју су везани ањихови гласачи могу да их награде или казне на следећим изборима, у зависности од тога како обављају посао.”

Чега смо се наслушали у изборној кампањи

КОЛИКО ПАРА, ТОЛИКО ПОЛИТИКЕ

Током изборне кампање видели смо разне покушаје политичких странака и политичара лично да приволе грађане да гласају баш за њих. Кампању, као и слогане кампање у оквиру актуелних председничких и парламентарних избора анализирали смо са професором политичког маркетинга Синишом Атлагићем

Аутор: *Јована Стевановић*

Проф. др Синиша Атлагић каже да слогани у оквиру изборне кампање изражавају основну тежњу изборног субјекта, као и суштину његовог настојања у датом тренутку. „Нема истраживања која говоре о томе да слоган може допринети у некој великој мери ефикасности кампање, односно одлучи бирача да прво изађе на изборе, а онда и гласа за одређену партију или кандидата”, тврди Атлагић.

Као показатељ да слоган није пресудан у кампањи, Атлагић наводи пример. Како каже, слоган „Шири даље” ЛДП-а из 2008. године, на челу са Чедомиром Јовановићем испоштовао је све маркетиншке принципе, а у оквиру кампање није имао добре изборне резултате. Разлог томе може бити то што слоган треба да представља шлаг на торти или да зачини кампању, али не може да наведе гласача да се одлучи за одређену политичку опцију.

Атлагић каже да је креативност ретка у слоганима и да је она ствар тренутка. Да би се кампања анализирала мора да постоји објективна дистанца.

Он даље наводи да кампања нема превелик утицај на већину бирача, јер они доносе

изборну одлуку пре саме кампање.

„Кампања може у највећој мери да утиче на неопредељене бираче, на кристализацију изборне одлуке, али ми немамо податке о томе на колики број бирача је утицала кампања власти или опозиције”, каже Атлагић. Једна од најбитнијих ставки у кампањи су финансије. **Важи правило: новац плус добар план кампање једнако је резултат.**

Атлагић тврди да без новца нема савремене кампање. Ову тврдњу потврђују и подаци *Транспарентност Србија* која је објавила да је Српска напредна странка током кампање за парламентарне и председничке изборе утрошила чак 4,1 милион евра само на телевизијски маркетинг, што је 60% од укупно утрошених средстава свих кандидата.

Интересантна је чињеница да трећепласирана по финансирању овог вида кампање, Српска радикална странка, уложила 662 хиљаде евра у телевизијски маркетинг и није освојила ниједан мандат.

Транспарентност Србија је оценила да је ово најскупља кампања од 2004. године, за коју је из буџета Републике Србије укупно издвојено 15,7 милиона евра.

Атлагић каже да разлика у финансијским средствима прави разлику у видљивости кандидата, као и у томе до колико људи ће политички субјекти допрети у току кампање. Како каже, највећу разлику би требало да креира квалитетан програм и квалитетни људи који ће тај програм да спроведу у дело. Сматра да су веома битан фактор околности, као и плурализам мишљења, пропаганде и финансија.

Политички маркетинг функционише по принципу тржишта, дакле колико пара толико и музике, али истиче: „Нема те пропаганде која ће успети да оправда на дужи рок лошу политику”. Добра кампања је комбинација два елемента – **маркетинга**, који је неопходан да уобличи **садржину** (робу) која се даље пласира људима. Уколико ту постоји искључиво маркетинг, онда то није одрживо.

Интервју са доц. др Биљаном Ђорђевић

ПОЛИТИКОЛОШКИЊА МЕЂУ ПОЛИТИЧАРИМА

На Факултету политичких наука ради неколико политички активних предавачица и предавача, од којих ниједно није помоћу политике ушло на факултет, него је било обрнуто

Аутор: *Марија Благојевић*

Биљана Ђорђевић се бави савременом политичком теоријом и после више остварених истраживања и сопствене докторске дисертације одлучила је да се политиком не бави само у објављеним научним радовима, већ и практично. Тим поводом разговарамо са њом о томе како је бити жена и научница у мушком свету политике.

Политика у Србији квантитативно окупља много више мушкараца. Колико је тешко у нашој земљи као жена бавити се политичким активизмом?

Мање је жена у политици свуда, тако да је то истовремено универзални проблем, али и партикуларни проблем Србије јер је српско друштво и даље патријархално. Већ неколико деценија постоји тренд ретрадиционализације и умањења ранијих домета еманципације жена. Има више жена у друштвеном активизму него у уско схваћеном политичком (партијском) активизму. Мислим да нам то много говори – пре свега, да није тачно да жене политика не занима, те да их зато нема на највишим позицијама, јер да је тако не би велики број њих студирао политичке науке или радио у цивилном сектору или деловао у оквиру различитих

удружења грађана, иницијатива, покрета. Пре можемо да закључимо да је политика и даље на различите начине затворена, односно, недовољно пропусна за жене због традиционалних родних улога које су уграђене у политичке институције. Имајући на уму ову непропусност, заиста није лако бавити се политиком на равноправним основама.

Колика је разлика између ангажовања у оквиру тзв. дневне политике и науке о политици?

Разлика је изузетно велика – на пример, академски истраживачки циљеви уопште не морају да буду директно примењиви, за разлику од дневне политике; истраживачи се могу целог живота бавити неком облашћу и уско се специјализовати за одређена питања за која су експерти, док политичари формирају ставове о широком спектру изузетно различитих питања о којима не могу имати експертизу јер је и немогуће да неко покрива толико различитих ствари; најзад, у науци о политици често објашњавамо неке појаве из прошлости, док у дневној политици покушавамо да остваримо утицај на садашњост и будућност тако што често на дневном нивоу доносимо бројне одлуке које имају последице и које не могу лако да се пониште ако схватимо да смо погрешили. Ипак, уз све разлике сматрам да једно ангажовање информише друго – мислим да сам боља предавачица због свог политичког ангажмана јер долазим у сусрет са бројним примерима из живота, као што мислим и да моје истраживачко искуство помаже у дневно-политичком раду.

Колико је тешко да теоријска знања из бројних области политике примените практично за објашњења и решења проблема?

У многим околностима теоријска знања итекако информишу практично деловање, али то најчешће није нешто што непосредно може да се пренесе или примени, већ се мора разумети локални контекст проблема и у његовом оквиру доћи до предлога решења, а то је сасвим друга ствар. Могуће је да у конкретnoj ситуацији сматрате да треба да се уради нешто што сте раније у апстрактном разматрању видели као погрешно јер сте имали сасвим неки други контекст на уму. Комуникација је још једна важна ствар јер је некоме ко се бави политичком теоријом уобичајено да говори на одређени начин, користећи се и техничким терминима за која, по навици, очекује да их колеге или студенти разумеју, а грађани без ових специјализованих знања те појмове можда уопште не разумеју или их не разумеју на начин на који их ви разумете. То је и даље изазов за мене, да

пренесем поруке које имам, али да пробам да у начину на који говорим растеретим речник од стручних термина, као и да не објашњавам предуго како је до проблема дошло него да причам о предлозима за решење проблема.

Којим темама се највише бавите у теоријском и практичном политичком раду?

Највише се бавим демократијом и у теоријском и у политичком раду. Моја докторска дисертација се бавила радикалним теоријама демократије, а политички сам се ангажовала када сам схватила да у Србији немамо осигурану ни минималну изборну демократију, али да, док се боримо за слободне и поштене изборе, не треба да сметнемо с ума да демократија нису само избори него да демократију чини много шири дијапазон учешћа грађана чије варијанте треба развијати у свим областима партиципације грађана – дакле, не само током изборног процеса. Осим демократије, то су и теме социјалне правде, образовања за демократију и родне равноправности које су ми подједнако важне и теоријски и у практичном раду.

Шта Вас је навело да се у пракси бавите решењима за еколошка питања?

Еколошка питања су данас егзистенцијална за читаву планету имајући у виду драматичну ситуацију са климатским променама, али за ту борбу потребно је глобално политичко деловање. Међутим, док те глобалне сагласности нема у мери у којој је потребна, у нашим локалним срединама се полако навикавамо на еколош-

ку катастрофу. Многи грађани су се против тога побунили и то показује да је то сада једно од кључних политичких питања. Свима нам је потребан чист ваздух, пијаћа вода и незагађена земља и те потребе чине да можемо око тих питања да се ујединимо чак и када имамо бројне разлике по другим основама па да можда почнемо да заједнички радимо и на тим другим проблемима.

Како би могло да се допринесе укључивању већег броја жена у политику?

Темељни проблем је у недостатку слободног времена за жене у средњем добу, посебно када постану мајке и када већина кућног рада и бриге о деци и другим члановима породице падне на њих. Зашто тај терет пада на жене? Зато што су то и даље доминантне родне улоге. Други разлог је да, чак и када постоји еманципација од таквих задатих улога, жене и даље у већини случајева зарађују мање од мушкараца па се у условима економске неизвесности породице стратешки одлучују да жене преузму овај невредновани рад уместо да га поделе са мушкарцима. Док се не промене друштвене норме по којима овај невредновани рад пада на жене – на начин да се успоставе институционални подстицаји за мушкарце да преузму равноправно ове обавезе, као и довољан број друштвених институција да такође преузму бригу о различитим групама људи у потреби о којима сада доминантно брину жене унутар породице, нећемо имати значајније укључивање жена различитих социјалних положаја, а то је оно што је важно.

Шта бисте саветовали млађим колегиницама које би желеле да се баве политиком на практичан начин?

Да се свакако ангажују у форми која је за њих најпријатнија или најпривлачнија – можда је то у почетку повремено волонтирање или повремено друштвени активизам, а можда и експлицитнији и редовнији политички активизам. Често се прелази из једног ангажмана у други када се за то стекне довољно самопоуздања или се пронађе круг људи са којима се деле вредности и има визија како се друштво мења на боље. Чак и разочарања до којих долази због неостварених очекивања или осећања немоћи могу, уколико се успешно превазиђу, бити едукативна и дати нам алат како да у следећем кораку ствари урадимо другачије, препознамо друштвени и политички тренутак у којем има смисла ангажовати се у пуном капацитету и изградимо колективе који мењају ствари на боље.

Промене глобалне политичке сцене

УКРАЈИНА НА ГРАНИЦИ ИЗМЕЂУ СВЕТОВА

Рат у Украјини као прекретница ка новом стању међународне политике

Аутор: Милица Радојковић

Рат у Украјини за многе је деловао као изненађење. Они неспремни, али и они најспремнији нису могли да предвиде да би до оружаног сукоба могло доћи и то, ни мање ни више, него на тлу европског континента. Осим што постао страшна реалност за целу Европу и свет и што је утврдио неповољан геостратешки и геополитички положај Украјине, рат такође доноси и нову реалност у структури и распореду моћи у међународним односима.

Након пада Берлинског зида 1989. године, различити тероретичари су сматрали да по завршетку Хладног рата и пада „Гвоздене завесе“ улазимо у нову фазу светске политике. Време вишедеценијског биполаризма у међународним односима је прошло и после њега свет ће бити сведок потпуне глобалне хегемоније Сједињених Америчких Држава. Оваква хегеловска мисао о „крају историје“ потекла је од америчког аналитичара Френсиса Фукујаме. За Фукујаму је либерална демократија била оно што је за Маркса био комунизам, последња фаза у развоју људске мисли и изградња новог светског поретка у којем доминирају одређене универзалне вредности под утицајем једне суперсиле.

Оваква теорија о крају историје и превласти универзалне либералне доктрине многи су окарактелисали у најбољем сличају као исувише оптимистичну а емпиријски неутемељену у најгорем случају. Она се показала, у годинама које следе, као тренутни занос победом над Совјетским савезом.

Друга теорија, коју је као одговор Фукујами изнео Семјуел Хантингтон, говори о подељености света на седам различитих сукобљених цивилизација у којој је Западна само једна од њих. Хенри Кисинџер, чувени амерички политичар, такође не верује у западни универзализам и заговара идеју о мултиполарном свету у којем суперсиле морају постићи међусобан договор, као и свет у којем је Украјина војно неутрални мост измеђи Запада и Истока.

Почетак рата у Украјини поново је, из ових разлога, покренуо тему Хладног рата и сукоба између политичког Истока и Запада, као и тему трансформације света и преласка светске политике из униполарног у мултиполарни модел.

Овај рат, који је и сам био изненађење за неке, донео је неколико великих изненађења. Прво, мало ко је очекивао да ће Путин извршити инвазију, али је до тога дошло. Такође, мало ко је очекивао да ће Украјина пружити такав отпор да је два месеца после почетка рата, Русија тек освојила један или два града. Процењује се да су Руси за ова два месеца изгубили више војника у Украјини него за десет година у Авганистану, каже

професор студија безбедности на Факултету политичких наука Филип Ејдус. „Застрашујуће је да се један такав сукоб, између две велике и развијене државе са озбиљним оружаним снагама, дешава у Европи. Овај рат је у потпуности разорио европску безбедносну архитектуру, а како је кренуло, можда ће и светску. Тренутно се не види светло на крају тунела и плашим се да би рат могао не само да потраје, већ и да ескалира”, додаје Ејдус.

После Другог светског рата, рат у Украјини је највећи сукоб у Европи. Он доноси тектонске промене на плану међународне политике где се свет враћа у период Хладног рата, где се остатак Европе поларизује, а Русија се повлачи и ствара сопствени блок, тврди професор студија мира на Факултету политичких наука Немања Џуверовић. „Можемо говорити о хибридном моделу, који се разликује од онога што смо имали током Хладног рата. Европа и Америка никада нису биле уједињеније у одлуци и ставу према Русији, иако није извесно да ли ће се такав став одржати. Европа је и 2014. године уводила санкције које је временом попуштала. Са друге стране, Русија покушава да добије подршку земаља са глобалног југа, попут Бразила, Индије и Кине”, додаје Џуверовић.

Украјина и њен положај су геополитички специфични из више разлога. Најпре, она се налази на самом прагу некадашње границе између два војнополитичка блока. Изјава вође НАТО још 2009. године да прими у свој савез Украјину, која је у последње две године много пута званично потврђивана, представља прворазредну опасност по Русију и руски народ – не само у геополитичком, него и елементарном, виталном смислу. Приступање Украјине у НАТО значило би и постаљање њихових војних инфраструктура, као и постављање офанзивних ракетних система, какви су већ активни у Румунији и Пољској, у Украјину. Ово представља велику опасност за Москву (која је одмах преко границе) и Русија настоји

да онемогући намере НАТО да од огромне територије Украјине направи перманентни геополитички мостобран на вратима Москве. Срж конкретног руског интереса била би уклањање опасности од даљег консолидовања евидентно масовног војног присуства НАТО.

Још једна специфичност украјинског положаја је проблем регије Донбаса. Она је дом претежно руског становништва и предео јаког руског културног утицаја, а која је годинама у рату. Први сукоби су започели у новембру 2013, за време масовних демонстрација у Украјини које су избиле након што је тамошња влада одбила да потпише споразум о ближој интеграцији Украјине са Европском Унијом (Евромајдан). Демонстрације које су покренуле опозиционе странке, од либералних до про-

нацистичких, кулминирале су противустановном сменом председника Виктора Јануковича. Потом су лидери демонстрација, подржани од стране западних земаља, преузели државне функције, расписали ванредне председничке изборе и после тога укинули закон о регионалном статусу руског језика. Све ово је изазвало отпор (Антимајдан) новим властима на југу земље које су одлучиле да побуну у Доњецку и Луганску угуше силом и војним средствима, што је довело до грађанског рата.

Иницијални сукоб у Украјини је унутрашњи и он није првенствено настао на линији супротности за и против Запада, односно Русије, већ за и против нацистичке прошлости Украјине у Другом светском рату. Само је у Доњецкој и Луганској области грађански отпор пронацистичком милитаризму прерастао у оружани сукоб, из чега се изродио осмогодишњи грађански рат. Из тог разлога Русија нема стратешки интерес да ратује, већ, напротив, има интерес да прекине рат – и оружани и културни, који Украјина води против рускојезичног становништва – и Донбаса и остатка бивше Украјине, тврди професор и члан Центра за руске студије на Факултету политичких наука Часлав Копривица.

„Од првога тренутка превратничке власти у Кијеву су покушале да наметну идентитетски диктат остатку Украјине, дакле, и милионима људи који су и даље идеолошки и породично били баштинили традицију антифашизма из Другог свјетског рата. Овај латентни идеолошки грађански рат који је 2014. букнуо у половини Украјине, од Харкова до Одесе, нелегитимне власти су угушиле употребом фанатизованих навијачких скупина, методом „тихих ликвидација” у стилу латиноамеричких „еска-

дрона смрти”, егземпларним спаљивањем политичких противника, као у Одеси, за шта нико никада није одговарао”, каже Копривица. Сукоб у Украјини, стога, није почео 2022, нити је он иницијално замјетнут између Украјине и Русије. Он је био условљен споља организованим државним ударом, када су прозападњачке

снаге од првог дана своје власти земљу довеле у тоталну зависност од Сједињених Држава, да би и муњевито покренули „крсташки поход” на сећање на антинацистичку прошлост Украјине, с циљем тоталне идентитетске ревизије значења савременог украјинства, додаје Копривица.

У срцу овог сукоба је, поред Русије са једне, и НАТО са друге стране. Изазивачи овог сукоба су Сједињене Државе и НАТО у настојању да у потпуности заокруже Русију и наставе свој геостратешки поход према истоку. Основи циљ овог подухвата јесте враћање света под потпуну контролу Запада и понављање модела новог светског поретка из деведесетих година прошлог века, који је дошао уз пад Берлинског зида и који је пропао,

сматра професор студија Европске Уније на Факултету политичких наука Слободан Самарџић.

„Из страха од мултиполарног света, Сједињене Америчке Државе су отишле у крајност своје жељене доминације светом по моделу униполарности. То је заиста немогућа мисија због великог броја привредно просперитетних држава које не желе америчку доминацију. Крајњи резултат украјинског рата вероватно ће бити нова подела на два политичка пола (нови биполарни свет) са елементима новог Хладног рата, често на граници са врућим. Запад управо диже нову Гвоздену завесу на границама Русије”, тврди Самарџић.

Тренутно се сва помоћ у наоружању Украјини доставља билатерално од стране држава чланица, зато што НАТО као организација не жели да буде увучен у сукоб. Улазак НАТО у овај сукоб значила би ескалацију која би могла да доведе и до нуклеарног рата. Међутим, такав рат никоме није у интересу. Ипак, постоји шанса да Русија, уколико не може да својим конвенционалним снагама постигне своје циљеве, употреби тактичко нуклеарно оружје у Украјини како би сломила отпор и приморала Зеленског на капитулацију. Уколико до тога дође, све постаје могуће, па и најгори од свих сценарија, тврди Филип Ејдус. „Да се Руси плаше НАТО, не би извршили инвазију на Украјину. Мислим да је проблем у томе што се Руси не плаше довољно НАТО-а, пошто знају да тамо нема ни амбиција ни муниција да се нападне Русија. Оно чега се Русија или, да будем прецизнији, Москва плаши, то је да Украјина постане прозападна демократска држава. Као таква она не би била војна већ политичка претња режиму у Москви”, додаје Ејдус.

Политике НАТО, Сједињених Америчких Држава и Европске Уније су испреплетане, готово зато што је НАТО претежно састављен од држава Запада. Међутим, политика Запада у потпуности се ствара у Вашингтону. Политика Европске Уније у потпуности је зависна од Сједињених Држава, а њихова политика је прихваћена као сопствена. Европска Унија, допустивши себи да игра вазалску улогу у овом сукобу, уједно је и допустила поновно цепање света на сопственом тлу. Све до промене власти у Украјини и довођења прозападне гарнитуре, Европска Унија и већина њених држава чланица и Русија имале су растуће односе у енергетском, привредном, туристичком и културном погледу. Тај период, који је трајао најмање деценију и исходио обострано корисним резул-

татама, могао је бити модел за мирну будућност. Такав развој није одговарао Сједињеним Државама и оне су преко интервенције у украјинске унутрашње прилике преокренуле цео овај процес на своју страну. Одлука да се Украјини убрза приступ Европској Унији није ништа друго до још једног метода да се остваре ти интереси, тврди проф. Самарџић. „Реч је о тешкој манипулацији Уније и злоупотреби свог утицаја на Украјину у њеној најтежој ситуацији. Европска Унија и даље рачуна да ће то празно обећање очајним Украјинцима одржати њихову ратну кондицију и продужити агонију са Русијом, што је једини циљ главних подстрекача овог оружаног сукоба”, додаје Самарџић.

Пожељни и непожељни мировни посредници – Џуверовић: „У свету су се последњих двадесетак година профилисале две земље као пожељни посредници. Швајцарска и Норвешка. Оне имају у својим министарствима посебна одељења која се баве посредовањем међународним сукобима. Често ви и не знате за то зато што су то тајни преговори. Тек сазнамо кад се оконча неки сукоб, попут онога у Колумбији пре пар година. Али имајући у виду да су оне дале подршку санкцијама, оне никако не би могле да буду посредници, већ би то морала бити земља ван Европе.”

У ситуацији сукоба између два центра моћи и интереса, о миру тешко да може бити речи. Русија неће стати са нападима, а НАТО наставља да Украјинцима испоручује оружје, чиме се сукоб само продужава. Непосредни преговори не могу уродити плодом имајући у виду непријатељство две стране, начин на који је започет сукоб, став украјинске стране према Русији. Они могу служити само као параван, док се упоредо одвијају војне акције. Исто тако, посредовани преговори у којима би посредничку улогу играле Сједињене Државе и Европа такође не би много постигли, пошто Русија никада не би прихватила такве посреднике, сматра проф. Џуверовић. „Преговори могу да имају шансу за успех, само мора доћи до неког посредовања. И то од државе која је прихватљива и за једну и за другу страну. Европска Унија и Сједињене Државе свакако то нису. Појављује се Турска као могући посредник. Нажалост, то све јако споро иде и чини ми се да уопште нисмо близу неког конкретног посредника”, додаје Џуверовић.

Чак и са успешним преговорима, поставља се питање природе договора који би могао бити постигнут, као и питање природе мира који би наступио. Украјинска страна неће прихватити да део територије буде независан. То представља украјинску црвену линију коју неће прећи. Са друге стране, црвена линија коју руска страна неће прећи је да Украјина не може да постане чланица НАТО. „Ако морам да нагађам, то би вероватно било федерално уређење у којем би Украјина била подељена на проруски и украјински део који би имали неку врсту консоцијативног модела одлучивања и где би проруски део имао неку врсту вета приликом доношења

најважнијих одлука. Тако би Руси увек имали утицаја на Украјину кад год сматрају да су њихови интереси угрожени, а тиме би и Украјина сачувала целовиту државу”, сматра Џуверовић.

Исход рата је неизвесан, а свет који ће нам остати после њега још више. Међутим, иако нико не може да предвиди последице, свима је јасно да је рат променио, већ ионако веома нестабилан, свет у којем живимо. Уместо једне, сада се искристалисало неколико различитих страна. Свака моћна и свака са интересима супротним од стране супарнице. У таквим периодима промена односа снага, по речима већ поменутог Кисинџера, мора доћи до увођења начела која неће бити пријатна ни за једну страну, али која ће водити, у најбољем случају, ка уравнотежењу незадовољства.

Односи Украјине и Русије након рата – Копривица: „Они ће зависити од коначног исхода на бојном пољу, односно од природе евентуалног политичког аранжмана. Јасно је да је Русија с почетком борбених дејстава у Украјини изгубила битку за срца многих Украјинаца. Она себи, међутим, не може допустити да политичко-правни исход сукоба не укине, или макар радикално не ограничи оне опасности које су се биле надвиле над њом, над слободним Донбасом, али и над милионима Украјинаца који су годинама патили од шовинистичко-пронацистичке културне и образовне политике постмајданске Украјине.”

Студентска искуства и савети дипломате највишег ранга

КАКО ЈЕ „ДИСАЊЕ ПЛУЋИМА ФАКУЛТЕТА” ОБЛИКОВАЛО БУДУЋЕГ АМБАСАДОРА

Са др Жељком Јовићем о искуствима студирања, послу амбасадора и о вредностима које је стекао на ФПН-у

Аутор: Алекса Прелић

Жељко Јовић је бивши студент Факултета политичких наука и доктор наука који већ три године обавља дужност амбасадора Србије у Бугарској. Годишњама је ангажован у научно-наставној заједници, а осим тога се остварио и као аутор и коаутор неколико објављених научних радова о еколошкој кризи, еколошком тероризму и мултилатералним начинима сарадње у њиховом спречавању.

Шта све подразумева Ваш посао?

Као и само школовање, односно, интелектуални пут који је неопходно да неко пређе, а да на крају тог пута постане добар и крајње професионалан дипломата (амбасадор), тако и посао амбасадора подразумева широк спектар знања, вештина, личних особина и свакодневних веома интензивних активности. Али управо у тој разноликости и ширини лежи кључна предност овог веома тешког и захтевног, али прелепог посла. Могућност да својом сопственом културом, образовањем, моралним особинама и другим личним квалитетима представљате своју државу и свој народ, не само према представницима земље пријема, него и пред свим људима са којима се на територији те државе састајете, велики је изазов и јединствена карактеристика наше професије.

Уобичајени, технички послови које амбасадор у току дана треба да ради јесу преглед и потписивање најразличитијих службених докумената неопходних за рад амбасаде, попут финансијских извештаја, различитих техничких захтева, молби и дописа према Министарству спољних послова (МИП) своје државе, поред бриге о дневном информисању, слања у МИП различитих врста информација о дешавањима и о свом виђењу тих дешавања, а посебно са аспекта њиховог значаја за односе две државе. Посао амбасадора подразумева и веома активну и свакодневну активност и најразличитије врсте контаката и комуникација са представницима институција државе пријема, представницима јавног живота земље у којој смо акредитовани, као и са представницима других држава акредитованих у земљи пријема. Тежи део ове веома лепе карактеристике нашег посла је тај да се он одвија свакодневно, без обзира на време и место, односно, посао амбасадора се не завршава у 16 или 17 часова, него се наша активност наставља и до касних вечерњих часова (различите врсте пријема, прослава и уобичајених дипломатских активности). То се све одвија на различитим локацијама, веома често далеко од главног града, јер добар амбасадор настоји да се упути и упозна са свим, па и најудаљенијим деловима државе пријема и да оствари контакт са што више

различитих људи и институција, што подразумева константна и напорна путовања.

Колико је ФПН допринео Вашем послу и ономе што радите на послу?

Свакако да је за успешан професионални рад једног амбасадора неопходно да он буде изузетно добро образован. Када сам конкретно ја у питању, сматрам да је све оно што сам научио и што сам успео да „упијем” током основних, магистарских и докторских студија на ФПН у великој мери определило и мој укупни професионални пут и да је дало један од кључних доприноса да моји резултати буду на високом нивоу и да својим радом будем, пре свега, лично задовољан.

Који Вам је био омиљени предмет?

Када је у питању омиљени предмет, могу да кажем да нисам имао само један најомиљенији, да сам управо (како сам нагласио у претходном одговору), уживао у свом образовању, те у том смислу на специфичан начин и „глорификовао” неке од предмета. Историја ме одувек привлачила, али пре свега она дипломатска, а у једном моменту и социологија и философија, као и историја политичких теорија. Као неко ко је завршио смер Међународних односа на ФПН, на трећој и четвртој години веома сам се обрадовао стручним предметима, односно, конкретним предметима попут Међународних односа, Балканских односа и Међународног јавног права.

Ко Вам је био омиљени професор?

Као и код предмета, и по питању омиљеног професора не могу се ближе одредити. Имао сам специфичан „укус“ и рационалан и објективан приступ студентском животу. Нпр. професори са којима нисам делио политичка уверења често су били професори које сам највише волео да слушам на предавањима. Свакако је било професора који су заиста, својим приступом, саветима и приступачношћу, заслужили посебно место у мом животу и које ћу заувек памтити.

Који Вам је био најтежи предмет?

Тешко питање. Поново не могу да одговорим на класичан, студентски начин. Као што сам рекао, волео сам да читам и заиста сам много читао. Наравно, увек постоје предмети које више или мање волите и прихватаете. Један од предмета који ме доста намучио била је чувена Методологија, код покојног проф. Ивана Радосављевића. Након мукотрпне припреме и даноноћног учења, нисам се дуго мучио, односно, сећам се своје осмице, већ на првом полагању, али Вам могу рећи из данашње перспективе, некога ко се поред основног занимања бави и науком (доцент на Академији за националну безбедност и професор на Дипломатској академији МСП), те сходно томе и неког ко пише научне радове, да су ме управо овај предмет и тај чувени „методолошки пројекат“ (који смо, колико се сећам, радили само ми који смо похађали М смер и мислим колеге са П смера) научили како се методолошки поставља један научни рад. Тако да увек на уму имајте да, колико год нешто изгледало тешко док то полажете, из свега се може извући велика корист и да вам на крају може остати знање, свиђао вам се предмет или не, волели професора или не.

Колико сте се бавили ваннаставним активностима на факултету?

На факултету сам био континуирано присутан. Сећам се да нам је на уводном предавању, првог дана студија, те сада већ помало давне 1994, тадашњи декан ФПН рекао да пре свега треба да научимо да „дишемо плућима факултета“ и да је боље да седимо и у студентском клубу и „мувамо“ се по ходницима, али да се са својим факултетом саживимо. Ја сам тај савет добро упамтио и послушао га. Током читавих основних студија, па и дела последипломских, трудио сам се да моје присуство на ФПН буде редовно. Када су у питању ваннаставне активности, заиста их није било превише,

бар не на овај начин и у обиму који је данас присутан. Тешка су то времена била. Године патњи и страдања за српски народ... Како у Србији, тако и на просторима на којима је у тим моментима живео српски живаљ. Тешко се и живело па смо се трудили да у хладним и полупразним слушаоницама, јер нас је било само по 50 на сваком смеру, учимо и припремамо се за испите и вежбе, делимо проблеме и дилеме са колегама, заљубљујемо се и шалимо на један мангупски и за то време специфичан начин.

Да ли сте били члан студентских организација? Колико бисте препоручили некоме да постану члан неке студентске организације?

Када су у питању студентске организације, као што сам навео, тада смо тек били на почетку и у суштини смо се окупљали око једне, *de facto* државне студентске организације, а деловао је и један веома специфичан „клуб“, „Клуб ОУН“, на чијем сам челу у једном моменту и сам кратко био. Ова организација имала је своју канцеларију на ФПН и члановима је пружала могућност да се детаљније упознају са радом ОУН и свих њених механизма, али да креирају и учествују у различитим активностима које су организоване у координацији са више државних институција, факултетом и канцеларијом УН у Београду. Данас постоји широк спектар различитих организација и удружења, студенти ФПН имају не само право, него и обавезу да се укључе у рад неке од њих. Наравно, само у рад оних који им могу омогућити додатну едукацију, стицање посебних знања и вештина, који ће допринети развоју њихових укупних интелектуалних капацитета и бити у функцији студирања и припреме за каснији професионални ангажман.

Шта би сте саветовали млађим колегама?

Препоручио бих им да вредно и марљиво раде на себи, да на време разумеју да се у учењу и образовању мора уживати ако се жели успех у даљем животу. Да увек на уму имају да могу да оду високо и да верују у себе и могућност да управо они својим делима сутра могу да дају највиши допринос одбрани, развоју и унапређењу своје државе Србије, на понос својих родитеља, свих оних који су у њиховом васпитању, социјализацији и образовању учествовали и, наравно, на понос рода свога.

Интервју са Иваном Илић Шундерић, ЕСПБ координаторком УБ-ФПН

СВЕ О СТУДИРАЊУ У ИНОСТРАНСТВУ

Сваке године десетак студената Факултета политичких наука одлучи да оде на размену у неку другу земљу. О томе како изгледа тај процес, које је услове неопходно испунити и шта пружају студентске размене разговарали смо са Иваном Илић Шундерић, која је на нашем факултету задужена за ову област

Аутор: Јелена Чоловић

Шта је размена студената?

Размена студената (мобилност) подразумева могућност да сваки студент део свог студијског програма (најмање семестар, а највише два) проведе на неком страном универзитету, након чега ће резултати остварени током размене (положени испити) бити признати на Факултету политичких наука. То значи да ће студенти који део својих студија остваре у иностранству бити ослобођени полагања неких предмета на свом матичном факултету на темељу сличности са предметима које остваре на размени у вредности броја ЕСПБ¹ које стекну на другој високошколској установи.

Основни документ на коме се заснива мобилност студената је Уговор о учењу (*Learning Agreement*), који потписују три стране: 1) студент, 2) УБ-ФПН и 3) страни универзитет на који студент одлази на размену. У њему се наводе предмети које ће студент слушати током свог периода размене.

Који су услови које студент треба да испуни да би могао да иде на студентску размену?

Основни услов који студент треба да испуни да би ишао на размену је да редовно испуњава своје студентске обавезе – мање је битан просек оцена који је студент остварио током својих студија колико је важан укупан број остварених ЕСПБ у тренутку када студент конкурише за мобилност. Препоручени период за мобилност је свакако завршна година студија, али су студенти подржани да период мобилности остваре и у другој или трећој години студија.

¹ Европски систем за пренос бодова (енгл. *European Credit Transfer System*).

Такође, да би студент током мобилности могао да да свој максимални допринос неопходно је знање енглеског језика на нивоу Б2 (пожељно је знање и других страних језика, али није неопходно).

Колико наших студената је тренутно на размени?

У школској 2021/2022. години на размени је укупно 15 студената УБ-ФПН. Неки су били на размени у зимском семестру ове школске године, неки су на размени у летњем семестру, док је двоје студената одлучило да читаву школску годину проведе на мобилности.

Када су почеле да се организују студентске размене?

УБ-ФПН је почео да реализује размене студената од школске 2009/10. године увођењем ЕСПБ координатора који се бави управо преносом ЕСПБ остварених на размени у домаћи систем и признавањем резултата остварених на страни високошколској установи код нас.

У које земље најчешће иду студенти ФПН-а на размену?

Студенти УБ-ФПН углавном иду на размену на универзитете унутар ЕУ. Најинтензивнија сарадња до сада је остварена са Универзитетом у Констанцу (Немачка), али и са Универзитетом Сциенцес По (Француска), Масарик универзитетом у Брну (Чешка), Универзитетом у Прагу (Чешка), Универзитетом у Грацу (Аустрија), Универзитетом у Љубљани (Словенија), Универзитетом у Загребу (Хрватска), итд.

Како функционише признавање испита које студенти положе у иностранству?

Током периода мобилности студенти су у редовној комуникацији са ЕСПБ координатором. По повратку са размене студент доставља ЕСПБ координатору уверење о положеним испитима на страном универзитету (*Транскрипт оф Реџордс*), након чега му се признају сви остварени ЕСПБ, а оцене се "преводе" у домаћу скалу оцена. На темељу остварених ЕСПБ на страни високошколској установи студент је ослобођен полагања испита на УБ-ФПН у вредности броја ЕСПБ које је остварио на универзитету у иностранству.

Шта се деси ако се неко не снађе добро на размени и жели да се врати раније?

Минималан број ЕСПБ које је студент у обавези да оствари током периода размене како би оправдао своју стипендију је 19 ЕСПБ. Никада се до сада није десило да студент жели да се врати раније. Управо из тог разлога је подршка ЕСПБ координатора током периода мобилности веома значајна зато што се претходно потписани Уговор о учењу може мењати.

Колико је страних студената код нас на факултет дошло путем размене?

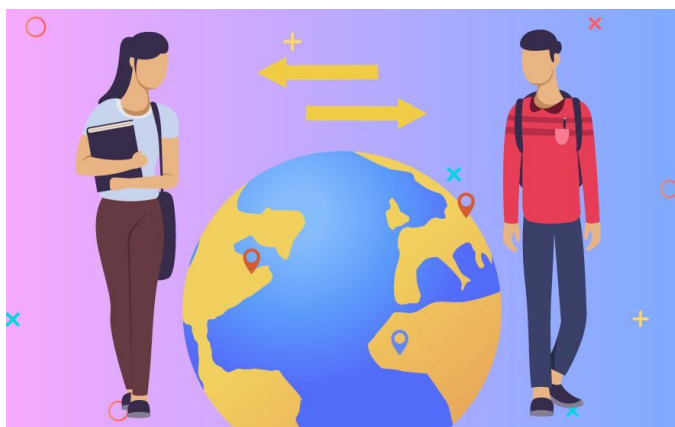
Број страних студената који долазе на размену на УБ-ФПН је готово дупло мањи (у школској 2021/22. укупно

осам студената) у односу на број студената који одлазе. Највећи разлог томе је језичка баријера, као и мањак студијских програма на енглеском језику на УБ-ФПН. Али, то опет не спречава стране студенте политичких наука да проведу семестер или два на УБ-ФПН учећи српски језик и да користе драгоцене библиотечке и друге ресурсе, нарочито ако се баве друштвено-политичким темама са простора бивше Југославије и Балкана.

Из којих држава најчешће долазе ти студенти?

Државе из којих најчешће долазе страни студенти су Немачка, Чешка, Аустрија, Италија и Русија. У последњих пар година редовни су и студенти из Јапана. Такође, велики је број иностраних студената који говоре српски језик зато што су пореклом из Србије, али су рођени или живе у иностранству.

Шта су предности, а шта мане студентских размена?

Захваљујући програмима мобилности студенти су у могућности да проведу део својих студија у интернационалном окружењу, дружећи се и сарађујући са колегама из разних земаља широм света и упознајући друге културе, што за студенте УБ-ФПН представља драгоцену искуство које ће им значити који год професионални пут да одаберу у животу.

Највећи изазов одласку на мобилност је финансијске природе – из тог разлога студенти углавном иду на размене користећи средства (стипендије) у оквиру програма *Ерасмус +* и *ЦЕЕПУС*. Нажалост, број доступних стипендија је недовољан за све заинтересоване. Стога УБ-ФПН увелико ради на повећању броја билатералних уговора са сродним факултетима у иностранству како би што већи број студената имао могућност да стекне искуство студирања у иностранству.

„Био сам на размени у прелепој Бањалуци. Прилагодио сам се врло брзо будући да језичких препрека није било. Осећао сам се као код куће. Професори, секретаријат и служба факултета, наши сународници у Републици Српској, као и колеге студенти прихватили су ме као да сам «њихов», да бисмо на крају и дошли до закључка да смо «наши». Постоји још много простора за сарадњу и развој међусобних односа студената два факултета која говоре исти језик и студирају по готово истом наставном плану. Треба радити на томе.“ Роман Мердановић, студент 4. године Новинарства и комунологије на ФПН-у

ШТА ИМА НОВО У СЛУШАОНИЦИ 6?

Аутор: Јелена Чоловић

Слушаоница 6 је независна студентска радијска продукција Факултета политичких наука. Постоји од 2008. године. Слушаоница 6 је тих година емитована сваког дана у форми студентске емисије на Радију Студио Б. Када се променила власничка структура у тој медијској кући, студенти су наставили да снимају емисије и једном недељно их постављају на платформу Mixcloud

„Свако ко преслуша емисију Слушаонице 6 чуће богат и разноврсан садржај од студентских вести, вести из културе, извештаја са разних дешавања, изложби, фестивала, свирки, конференција... Снимамо и радио пакете о релевантним темама у друштву. Такође, у нашим емисијама постоји широка лепеза интервјуа са најразличитијим личностима из разних области. У нашем студију седели су угледни факултетски професори, уметници, спортисти, музичари, али и заслужни студенти који тек остварују своје снове“, каже уредница Тамара Вукосављевић.

Редакцију чини око 20 чланова. Сви су добродошли, без обзира на то на којој су години студија. Редакција је добила назив по просторији ФПН-а која је студентима омиљена – пространа слушаоница у приземљу, са каскадним клупама, која гледа на мирну зелену површину испред Факултета. У тој слушаоници не одржавају се само часови предавања и вежби на основним

студијама, већ је то најпрометнија слушаоница и за мастер и докторске студије. Назив је симболичан и указује на јединство искуства студирања на ФПН-у у простору и времену.

„Ми се трудимо да будемо место где ће студенти имати прилику да остваре квалитетно практично знање. Управо овде имају шансу да пробију свој новинарски лед, направе прве грешке и науче нешто из њих. Бројни бивши Слушаоничари данас су у главним редакцијама широм земље или на другим важним функцијама“, истиче Вукосављевић.

Осим емисије на поткасту *Mixcloud*, протеклих месеци је у центру пажње и поткаст који су Слушаоничари покренули на Јутјубу. Сваког месеца бирају тему коју обрађују у неколико епизода. У марту су специјал посветили изборном процесу. Током априла бавили су се односом ПР-а и новинарства. Како бирају теме? Важно је да је занимљиво и актуелно!

Студентске организације на Факултету политичких наука

ПРИЛИКЕ ЗА СТУДЕНТСКИ АКТИВИЗАМ НА ФПН-У

Од младих очекује све више знања и способности, па и свака додатна активност поред факултетске дипломе значи много. Факултет политичких наука нуди студентима широк спектар знања и могућности за образовање. Оно што би многи рекли да издваја овај факултет јесте број ваннаставних прилика за студенте свих смерова

Аутор: Уна Јовановић

„За студенте је важније да кроз ангажовање ван факултетских активности пронађу себе и своју сврху у друштву и оно што их стварно интересује и чиме заиста желе да се баве, а да то можда и буде корисно по заједницу.” Овим речима Наталија Пауновић, која је део Српског политичког форума већ четири године, описује важност шире слике и коришћење прилика током студија.

Српски политички форум за циљ има промоцију српске културе и традиције и наглашава важност наше историје. Ову организацију, између осталог, карактеришу две активности. Прва је акција Осмех за Космет током које чланови СПФ-а прикупљају средства за угрожене српске породице на тлу Косова и Метохије. Друга активност којом се студенти могу бавити је писање и издавање стручног часописа студената друштвено-хуманистичких наука и уметности Политеума. То је уједно и први часопис у Србији намењен студентима основних, мастер и специјалистичких студија. „Организација ми је, осим пријатељстава, допринела да схватим да слога и солидарност могу да успевају и да је могуће тако нешто у друштву, како кроз наше деловање, тако и кроз наш раду унутар организације која успешно функционише већ 15 година”, каже Наталија.

Док већина студената приликом доласка на факултет брине о количини слободног времена коју могу да посвете нечему додатном, сваки члан било које студентске организације са којим сам разговарала тврди да је то утрошено време заправо јако вредно. „Имам времена за све то и сматрам да било који други студент може постићи све уколико се потруди. Ми смо способни за велике ствари и у овом онлајн систему сасвим је могуће радити, студирати и очувати социјални живот”, наводи председник Студент-

ске уније Марко Мићуновић. Студентска унија бави се актуелним темама у виду писања текстова, организације

квизова, трибина, хуманитарних акција и других активности које би занимале студенте. Такође, њени чланови сматрају да доприноси у виду побољшања односа студената међусобно, али и односу студената и управе факултета.

Разноликост смерова на ФПН-у са собом носи и разноликост студентских организација. За свакога постоји нешто што покрива спектар интересовања одређеног смера. Тако се на листи организација налази и Унија студената социјалног рада. То је једина организација на нашем факултету којој су у фокусу студенти социјалне политике и социјалног рада. „Кроз организацију ми као студенти имамо могућност ближег упознавања струке, кроз сарадњу са катедром за овај смер, преко рада са организацијама које се баве хуманитарним и социјалним радом, до могућности волонтирања у поменутиим организацијама. То што сам чланица ове организације донело ми је, пре свега, практична знања, а затим и мноштво познанстава са људима из струке. Наравно ту је и могућност рада на себи. Неизоставни део су и пријатељи, колеге и колегинице”, објашњава Јована Крстић, председница ове организације.

Најстарија студентска организација на Факултету политичких наука је Тимска иницијатива младих. Основана је од стране најмлађег дипломца ФПН-а Филипа Брковића. „Бавимо се посетама амбасадама, медијским кућама, различитим државним институцијама, затим организовањем трибина на факултету где доводимо различите познате личности, семинара у неком од студентских одмаралишта као и посебних обука за лични развој које су намењене нашим члановима”, каже Војин Милосављевић, председник ТИМа. Он сматра да свако додатно знање није на одмет и да свакоме активност и ангажовање у студентској организацији може да помогне.

Европски студентски форум је организација чији рад је усмерен ка побољшању положаја младих, њиховом студентском, али и личноом развоју. У оквиру ЕСФ-а постоје различити сектори: сектор за интеграцију студената, сектор за односе са јавношћу, сектор за хуманитарни рад и институционалну сарадњу. „ЕСФ ме је научио како да радим у тиму, али и како се поставити као лидер када је потребно. Помогао ми је у личном усавршавању јер сам открио да поседујем неке квалитете које можда нисам знао да имам, а такође бих споменуо велики број нових познанстава које сам остварио баш због организације”, каже члан ЕСФа Дамјан Југовић.

Листа организација на Факултету политичких наука је заиста велика. Свака нуди младима могућност да се развијају и напредују у разним областима. Још неке од њих су АИЕСЕЦ, ПР тим факултета, редакције ФПН ТВ, Слушаоница 6, Журналист и Политиколог. Искуство свих студената је јединствено, али има нешто што их све спаја, а то су успомене које стичу током студентских дана и чињеница да неће ФПН памтити само по испитима, већ и пријатељима за цео живот.

Репортажа из редакције ФПН ТВ НА ЛИНИЈИ ИЗМЕЂУ СТУДИЈА И МЕДИЈСКОГ ТРЖИШТА

Обилазак просторија редакције током
једног обичног дана

Аутор: Милица Радојковић

У старом делу зграде Факултета политичких наука, како се пењете уз степенице, па на другом спрату у „Центру за медије“, низ ходник, видећете просторије факултетске телевизијске редакције. У њима студенти, млади новинари, стварају и усавшавају вештине са којима ће закорачити у медијску будућност.

Након неколико година паузе у емитовању у ове просторије ушла је нова редакција. Продукција ФПН ТВ почела је са радом у марту и од тада седамнаест студената новинарства треће године који су чланови редакције спрема емисију „На линији“.

Емисију магацинског типа студенти сами воде, снимају, уређују и монтирају. Теме емисија су актуелне и веома интересантне за саме студенте. Уз поштовање свих новинарских и етичких кодекса, у овим просторијама студенти спремају прилоге о напуштеним животињама, екологији, студентским, друштвеним и многим другим питањима.

„Ово је први пут да имамо продукцију која није заснована само на ономе што студенти произведу у оквиру својих испита него у оквиру актуелног праћења савремених дешавања. Да на основу њих направе неки свој поглед који је, морам признати, доста критичан. Није само у том извештавању неких појава него и поглед наше редакције на свет“, речи су ванредне професорке Александре Крстић, менторке студената у редакцији.

У ходнику се налази и просторија у којој студенти, уз помоћ монтажера Андреја Вељановског, раде нешто што неким и не би пало на памет да може бити део новинарског посла. У кратком периоду, студенти су научили како да измонтирају емисију у програмима попут „Премијера“ или „Да Винчија“. Први утисак о монтажи за неке је био застрашујућ, али из другог или трећег пута та трема се разбила.

„Сад сам баш ушла у штос за ове програме за монтажу. Могу да кажем да је то ствар која заправо уопште није тешка. Доста људи се плаши да крену, мисле да је тешко и да не можемо дасавладамо тако брзо. Ево, ми смо савладали, уз помоћ Андреја, довољно да само-

стално измонтирамо емисију“ сматра студенткиња и новинарка емисије „На линији, Сара Николић.

Снимања се, осим овде у студију, дешавају и на терену. Три или четири прилога по емисији снимају подељени по групама по којима се договарају и расподељују задатке. Рад у редакцији им није лак, али због слободу коју имају у припремању прилога идеје им никада не недостају.

„Више смо захвални него што нам је тешко. Драго ми је да смо добили прилику да покажемо како и без неког превеликог теоријског знања и упустимо се у практичан рад и кроз то да учимо“, коментарише Оливер Мијушковић, уредник емисије.

Напоран рад даје и резултате. Упркос потешкоћама при међусобном усклађивању идеја и распореда као и усаглашавању приватних, факултетских и обавеза у редакцији, новинари редакције већ добијају комплименте за свој рад.

„Ја сама веома задовољна досадашњим радом. Подготово што се бавимо и неким темама о којима се није толико писало или их нисмо толико видели у медијима, као на пример о социјалном предузетништву. Иако увек може боље, тек смо кренули“ каже Сара Николић.

У редакцији су научили да се ослободе пред камерама, пред људима, пред радним окружењем а потом и пред саговорницима. Свако од њих је научио у чему је најбољи, било то писање сценарија, интервјуисање саговорника, снимање испред камере или иза камере.

„Кључна ствар је да осетимо себе пред камером, да будемо природни и своји јер то свако препознаје“, додаје Оливер Мијушковић.

У овим просторијама, студенти осећају да су блиски медијском тржишту. Идеја емисије „На линији“ јесте управо да стави младе новинаре на прелаз, на „линију“, између школовања и

рада у професионалним редакцијама. Име емисије, „На линији“, може имати разна метафоричка значења. На линији догађаја или неких актуелних дешавања. Али је овај простор тај који њих треба да стави на линију, у свет професионалних медија, пре свега телевизије.

„Ја сам била инспирисана оним што сам са својим студентима прошле године на једном студијском боравку у Америци, на Универзитету у Тенесију видела како функционишу њихови студентски медији, колико су студенти ангажовани и како са студија излазе као спремни људи у новинарски свет. Мени је било кључно да се овде нашим студентима омогући да имају осећај да раде неке професионалне новинарске ствари а не да само уче о њима“ речи су професорке Александре Крстић.

Напуштајући Центар за медије, просторије редакције остају иза нас. Испред нас, ипак, стоји напоран рад, креативност и квалитет новинара наше факултетске редакције који ће наставити да се испољава и у будућим емисијама, али и даље, у будућем професионалном животу.

О СТРУЧНОЈ ПРАКСИ БУДУЋИХ СОЦИЈАЛНИХ РАДНИКА

„Током стручне праксе све теорије које знаш, некад и напамет, одједном добију људски лик и душу. И више ти нису тешке, далеке и стране, него ти постану савезници који ти помажу да помогнеш.“

Ауторке: сараднице за стручну праксу на С смеру Гордана Марчетић Радуновић и Славица Милојевић

Након једног од многобројних (и већ одавно заморних!) Zoom састанака, сумирајући утиске и правећи планове за наредни, моја колегица, као и ја сарадница за стручну праксу студената социјалног рада, Славица Милојевић, заподенуемо занимљив разговор. Дотако смо се хуманизма, подршке и волонтерског рада, помоћи слабијима, професионалног идентитета, личних и колективних дилема када је о помагању реч. И не знам тачно чиме је подстакох, тек она спонтано поче да се присећа својих раних професионалних и волонтерских искустава. Не умем да вам дочарам своје задовољство кад сам, након што смо завршиле разговор, схватила да је остало укључено снимање на Zoom-у. И да тај разговор са њом имам забележен, разговор који даје одговор на важно питање „Зашто је важно волонтирање и стручна пракса?“, и ево, преносим вам га.

„Научиш на факултету свашта – теорије, образложења, зашто овакве ситуације доносе овакве реакције, а не неке друге, како поједини људи реагују на одређене животне ситуације, а како на те исте ситуације другачије реагују неки други људи и свашта још. Али ти то упркос том знању и упркос томе што си добар студент остане некако негде у ваздуху, остане недовољно јасно, и некако му, чак кад о томе интензивно размишљаш, опет фали нека душа, опет му фали неки стваран свет, опет му фале заправо неки стварни људи и ликови за које можеш да вежеш све те теорије. Практика је заправо то, пракса је за мене управо била то. Одједном та теоријски објашњена различита људска реакција почиње да добија конкретно име и презиме одређеног човека, са одређеним бројем година, са одређеном животном ситуацијом, са одређеним именом детета о коме се стара, са одређеним проблемима, са неким врло специфичним начи-

ном на који се изражава поводом одређене ситуације, проблема и сл., са врло симпатичним псовкама, са врло симпатичним неправилно изговореним речима... Све што знаш из теорије одједном добије људскост и душу, одједном ти некако постане лако, на одређени начин, да разумеш. Теорија ти помогне да, гледајући човека пред собом, разумеш кроз коју муку и кроз који проблем пролази, Некако добије смисао и постане ти савезник, као неки водич и подстрек који у теби покрене потребу да помогнеш. Е то је пракса. Та нека стварна мотивација и покретање на људску и професионалну реакцију, твој прави, стварни одговор на проблем конкретног човека који је у конкретном проблему, у конкретној ситуацији, у којој ти можеш конкретно да помогнеш, да пружиш разумевање и подршку. То. То је мени била пракса.“

Слушам је и тек понеким кратким опаскама, подстичем је да настави.

„Шта је још пракса? Још пуно тога. И помало чудна мешавина личног и колективног... На факултету те професори уче како треба да радиш, уче те шта значи професионални однос, професионална етика, професионално опхођење са корисницима. А онда у пракси имаш прилике да видиш своје колеге на делу и да видиш и јасно препознаш разлику између два различита модела опхођења, да научиш кроз неке околности и ситуације и како ваља радити и како никад не треба реаговати. А и то је знање значајно и важно, заправо. Стручна пракса је то неко фино подешавање, као кад на радију нађем омиљену станицу, па тражим да не шушти и крчи. Е то је стручна пракса. Факултет вам је радио станица са одређеном фреквенцијом, а подешавање да не шушти је стручна пракса – слушање без крчања те радио станице. Да научиш да слушаш и говор и паузе и музику.“

Сећам се и свог почетничког страха, те бојазни да бих могла да урадим, или кажем нешто што може да доведе у опасност кориснике са којима радим, а истовремено снажне жеље да помогнем, да се брзо види промена. Бескрајно сам захвална својим старијим колегицама Лидији, Светлани, Гордани, које су тада биле уз мене, које су имале стрпљења да ми покажу да нема нерешивих проблема и да је искрен и частан однос са корисницима први корак у пружању помоћи.

Питам је: „А волонтеризам?“

„О, то... Мени је некако слично. Повезано. Иде из истих сазнања, из сличних теорија, а свакако из истог срца. Некако ти то обједињавање теоријских сазнања и практичних искустава помогну да сагледаш колико много има оних којима помоћ треба, а да си ти из малобројније групе оних који хоће и који умеју да помогну. Наравно, ово причам сада, са свим овим сазнањима и

Недавно су три наше студенткиње, Виолета Милекић, Биљана Петровић и Мина Савић, које су волонтерски ангажоване у организацији „Дај ми руку“, поделиле, с поносом и задовољством, своја позитивна искуства волонтирања на трибини одржаној на Факултету политичких наука 12. маја 2022. под називом „Представљање стручне праксе кроз учешће на пројекту ‘Помагачи и грађани – на истој страни’“. Преносимо Виолетине речи: „Пре свега волонтирање, поред помоћи нама у струци, има предности и у помоћи људима који су у невољи и представља гест који долази из срца.“

О важности стручне праксе говоре и стандарди за образовање социјалних радника, који препоручују минимум 400 сати стручне праксе током основних студија. Велики број активности је покренут у правцу унапређења стручне праксе, не само од стране наставног особља нашег Одељења, него и од стране самих студената. У потрази за „више праксе на факултету“ основана је организација студената социјалног рада Унија студената социјалног рада, која већ преко 20 година успешно ради. Укључите се!

искуством. Тада, били су око мене неки људи у невољи и ја сам најпре желела, а постепено и научила како да помогнем. Често сада, када радим са нашим студентима и са младим колегицама и колегама, препознам те сличне искре у њима. И то ме некако охрабри. Наравно, било би ми драго да их је много више и да се мотивација за волонтерско ангажовање покреће из сасвим хуманих потреба, али треба имати на уму и реалне околности.

И најзад, чини се да стручна пракса и волонтерско ангажовање имају нешто заједничко. Некако су и пракса и волонтерски ангажман својеврсно освешћивање и опредмећење професионалног живота, али и човечности, оне најтање а најснажније жице која нас повезује са другима.”

На самом почетку пандемије корона вируса настала је онлајн платформа Волонтерски сервис студената, наставника и практичара ФПН КонекТаС, www.fpn.bg.ac.rs/konektas, коју вас позивам да посетите и храбро се пријавите да активно учествујете.

ЗАНИМЉИВОСТИ О БЕОГРАДУ – ГРАД БОГАТЕ ИСТОРИЈЕ И ЈОШ БОГАТИЈЕ АРХИТЕКТУРЕ

Аутор: Аника Бечки

Већ је познато како је Београд кроз векове мењао своје називе, у једном периоду се звао и **Сингидунум** – у преводу са латинског значи *преко Дунава*. Но, Београд је свој садашњи назив добио још у деветом веку, према САНУ. Словени су сматрали како би назив *Бели град* био одговарајући за место са белим обалама и зидинама. У току година које су уследиле и народима који су узимали овај град под своје, и бели град је попримао друге боје и нове називе. Осим Хуна, словенски Београд су освајали Отомани и Аустроугари, наизменично, у више наврата. И сваки освајач је прво рушио па поправљао срушено – калдрма на Калемегдану је додата у време Османлија на месту оштећених пролаза које су становници већ користили. Црвену циглу

су после гранатирања Београда додали Аустроугари, на место разрушеног средњовековног белог мермера који је Деспот Стефан Лазаревић наложио да се угради у зидине белог града. Иако естетски таква замена није одговарала, она је носила снажну симболичку поруку, а данас је упечатљиви подсетник на турбулентну историју града.

Град са дугом историјом и вековима старим подземним зидинама, иронично, има релативно младу „надземну” грађевину која још постоји – **најстарија кућа у Београду** стара је само 295 година. Налази се у Улици Цара Душана 10 и отворена је за посетиоце. У питању је кућа барокног стила у близини Калемегдана и Зоолошког врта, без обележја да је отворена за посете. Ово је најстарији стамбени простор – постоје грађевине друге намене древније од ње. На пример, јесте ли знали да је **Бајракли џамија** на Дорћолу један од најстаријих верских објеката у Београду? Сада је једина активна џамија у Београду, а поред ње налази се верска средња школа – медреса. Назив је добила по барјаку као знаку за једновремени почетак молитве. Саграђена је око 1575. године, чак око 175 година пре најстарије православне цркве у Београду – **Цркве Светог Оца Николаја у Земуну**.

Оно што разликује Београд од других европских престоница јесте његова архитектура и мноштво грађевина разноврсних стилова. Нови Београд, на пример, поносно садржи зграде различитих, упечатљивих концепата. Такође, овде се налази **најдужа зграда у Београду** – скоро километар дугачка зграда под неформалним називима *Ламела* и *Меандер* у блоку 21. Из птичије перспективе, подсећа на два повезана латинична слова С.

Београд красе и разноврсни поклони од других градова и држава који можда становницима нису познати. **Себиљ чесма** на дну камените Скадарлије поклон је од Сарајева и везују је исти митови као и истоимену чесму у главном граду БиХ – ко попије воду са ових чесама, вратиће се једном у град.

За љубитеље музеја и галерија, Београд представља центар различитих култура концентрисаних на више локација. Осим добро познатих Народног музеја Србије, Историјског, Етнографског и Музеја Вука и Доситеја у центру града, треба се упознати и са мање познатим културним центрима, рецимо, **Музејом афричке уметности** на Савском венцу. Отворен седамдесетих као знак пријатељства са афричким државама из покрета Несврстаних, овај музеј који је недавно прославио 45. рођендан представља први и једини музеј у овом делу Европе који је посвећен афричкој уметности и култури уопште. Музеј је отворен свакога дана од 10 до 18 часова, а за студенте који поседују студентску картицу могу купити карту са 50% попуста.

Проф. др Невенка Жегарац за Политиколог

СОЛИДАРНОСТ ЋЕ ПРОМЕНИТИ СВЕТ

Аутор: Јована Стевановић

Шта је солидарност?

Друга реч за солидарност је узајамност, идеја је да свако даје свој допринос друштву. Различитим члановима друштва у одређеном периоду живота потребни су ресурси који им нису доступни, ту наступају други чланови заједнице. Ту наступа **солидарност!** Солидарност би била да кажете: ако ти треба нешто, ево ја сам ту, ја ћу ти помоћи, без икаквих очекивања да се то на било који начин врати. Људско друштво кроз историју не би опстало без солидарности и зато њу треба неговати и подстицати, јер алтернатива је разорено друштво пуно конфликта које је врло сурово према својим члановима и врло тешко напредује. То је друштво где се појединци међусобно боре за оскудне ресурсе.

Шта све утиче на (не)солидарност код људи?

Солидарност се заснива на вредностима. Вредности као што су једнакост, узајамност и солидарности су те које воде људска понашања. Солидарност настаје спонтано, али може да се гаји и подстиче кроз разне друштвене механизме – породицу, школу, факултет, разне институције и организације. Када у друштву не постоје усађени механизми солидарности, дешава се спонтана солидарност, добар пример за то је прикупљање средстава за лечење деце СМС порукама. Капиталистички систем ставља људе и групе у супротност, уместо да их учи да буду солидарни и проналазе заједничке циљеве, што је токсично. Развијенија друштва, не економски, већ у односу на солидарност имају механизме укључивања и међусобне помоћи за групе које заостају на неки начин. Труде се да прихвате њихову различитост и да сваког појединца укључе у друштво, рачунајући на њега. Људи ће углавном пре изабрати солидарно друштво, независно од друштвеног дохотка.

У коликој мери људи током кризе постају солидарнији или мање солидарни? Због чега?

Неки људи и групе су солидарнији, неки не. Верујем да је солидарност механизам преживљавања. То је здрав начин превладавања кризе на нивоу појединца, као и на нивоу групе. Када узмемо у обзир велике кризе, ратове и логоре где се солидарност сурово кажњавала – она је и даље опстала и постојала. Зато сматрам да је треба неговати и подстицати! Она помаже добром

осећају и ономе ко солидарност пружа и ономе ко прихвата помоћ.

Да ли социјална дистанца, у којој смо сви живели протекле две године, доприноси стварању веће апатије међу људима? Због чега?

Прво морамо да обратимо пажњу на то како је искоришћен термин социјална дистанца. Није упоотребљено *физичка дистанца* већ она социјална, што представља сасвим нешто друго у односу на физичку! Многи социолози безуспешно су покушавали да укажу на употребу и злоупотребу тог термина, који је у оквиру пандемије померен у сасвим друго значење. Човек је социјално биће, њему требају други људи и контакт, то је део људског понашања. Део је еволутивног понашања. Ми такође невербално комуницирамо, у чему су нас негде маске и успориле – мала деца су прави показатељ тога. Постоје разне анегдоте где су се деца уплашила када су видела своје васпитаче и васпитачице без маске, јер су просто створили слику у глави да је та особа васпитачица и да она носи маску! Солидарност не може да умре када се дешавају овакве кризе, али је на тешким искушењима. У том смислу, негде смо се вратили уназад.

Колико кризне ситуације стварају подлогу за развој менталних потешкоћа код људи? (анксиозности, паничних напада)

Многи су остали искључени када је у питању елементарна подршка. Дакле, неко ко је имао блиске контакте са породицом, партнером и неким ужим кругом људи је у бољој позицији него неко ко ту подршку нема. Многи извештаји говоре о поремећају менталног здравља, поготово код младих. Требало би да се потрудимо да обезбедимо подршку онима који је немају и онима којима упркос томе што је имају, треба додатна помоћ. Неки људи из кризе изађу јачи, неке криза ослаби, али оно што је сигурно – подршка у томе је веома велики фактор. Они који је имају из кризе по правилу излазе лакше. Оно што је интересантно, ми донекле имамо искуства и запажања из западне хемисфере, али још не знамо последице кризе изазване Ковидом – немамо податке за Латинску Америку, Југоисточну Азију, Африку. Знамо врло површно шта се дешава. Након кризе јасније се приказују симптоми лошег менталног здравља, током кризе људи су често у грчу и боре се. Тек када

криза прође, симптоми се јаче испољавају.

Често се говори о кризним ситуацијама и томе како оне утичу на економију, привреду и друштво. У коликој мери имамо разумевања ка психолошким последицама кризе?

Тренутно је акценат на економској сфери. После Ковида ушли смо у сукоб који прети да постане сукоб светских размера. Карте се мешају, а ми још не можемо јасно да разумемо шта се дешава. То брзо окупира пажњу у односу на друге проблеме. С друге стране, проблеми менталног здравља су **епидемисјки**. И дан данас, упркос светском тренду веће приче о менталном здрављу, код нас је то релативно запостављена тема. Проблеми са менталним здрављем се крију, мистификују и табуизирају. Распрострањено је веровање да су ментални проблеми измишљени, али како да вам кажем, **нико није депресиван или анксиозан из беса**. Оно што знамо је да механизми заједнице и солидарности помажу да се ти проблеми превазиђу. У том оквиру, проблеми са менталним здрављем вероватно имају везе и са попуштањем друштвеног заједништва. Изазов је наћи механизме припадности, емпатије, разумевања за положаје других у савременом друштву, а то је оно што даје смисао животу. Треба неговати и нове и старе механизме солидарности и онога што чине особу резилентном.

а та особа је проблем још више продубила или напротив – помогла нам је да га превазиђемо. Они који се сусрећу са жртвама природних катастрофа, тешке болести, насиља или болести зависности, сусрећу се са другима који су у ситуацији да им помогну да проблем превазиђу. Ви док дођете до стручне особе, дакле неког психотерапеута, ви ћете проћи већ кроз систем, и сусрести се са много људи. Стога, битно је да чак и једна медицинска сестра уме да смири пацијента.

Нико није отишао код лекара зато што воли! Та узнемиреност је губљење снага на разним нивоима. Важно је да у професионалној улози одговоримо на захтев и упутимо особу, информисамо је, смиримо и да јој на крају крајева – помогнемо. Дакле циљ је смирити људе и помоћи им, а не продубити страх и анксиозност која постоји у кризним ситуацијама. У хладноћи и дистанцираности нема професионализма, од тога нема користи. Солидарност, разумевање и информисање људи су кључни. Суздржавање информација је неки вид манипулације. То је као, дам вам рецепт, али не дам вам кључни састојак. Људи се након тога осећају лоше јер су се отворили. Морамо да научимо да препознамо ситуацију, да тражимо и добијемо помоћ онако како треба. Некада се дешава и да мислимо да помажемо, а заправо одмажемо. Понекад долази до судара механизма решавања проблема. Он није исти код свих – механизам решавања проблема који помаже вама, можда неће помоћи мени! Стога је кључна комуникација и разумевање. Људима треба бити ветар у леђа и помоћи им, а не гурати их у нешто што они не желе или за шта нису спремни.

Које механизме можемо да користимо да бисмо поднели мањак стрпљења других?

Емпатија је ту кључна. Покушајте да сагледате ситуацију из угла друге особе. Научите себе да сагледате ситуацију и да критику здраво примите и **здрави одбаците**. **Направите разлику између тога што је ваше и што је туђе**. Када вас неко критикује, запитајте се да ли је то стварно тако, да ли је то конструктивна критика или је нешто негативно што друга особа испољава према вама. Постоји много примера спортиста који су добили процену да никада неће бити професионални спортисти. У тој ситуацији они су рекли „*E sad ћеш да видиш*” и ту су здраво одбацили критику. Када вам ауторитет или неко до кога вам је стало упуту критику, добро је да анализирате оно што су вам рекли, али то не значи да је њихова тврдња нужно тачна и да треба да је прихватате без поговора. Некада те критике више говоре о њима него о вама: *Не прихватајте туђи терет на себе, оградите се од њега!*

Које мере бисте предложили људима када је у питању њихово ментално здравље у току кризе?

Мислим да је добро отворено разговарати са блиским људима. Сагледај могућности и потражи помоћ. Прими помоћ и пружи је. Једном делу људи ће бити потребна професионална помоћ, али не (за)увек! Некоме ће требати више, некоме мање времена да проблеме превазиђе. Циљ је да научимо како да зацелимо ране, где стојимо са менталним здрављем и шта ћемо када опет небо падне, а вероватно ће опет пасти!

Људи током кризе имају све мање стрпљења за друге. Који савет бисте дали људима који свакодневно морају да се носе са емоцијама проузрокованих кризом?

Кризе су саставни део сваког живота! Сви смо понекад били у ситуацији где смо се некоме обратили за помоћ,

Друштвена дистанца је мера друштвеног раздвајања између група узрокованих перципираним или стварним разликама између група људи, као што су на пример социјалне категорије. Може бити: афективна, нормативна и интерактивна.

О механизмима одбране од неминовног притиска

ШТА СТРЕС ЗНА ШТА ЈЕ ИСПИТНИ РОК

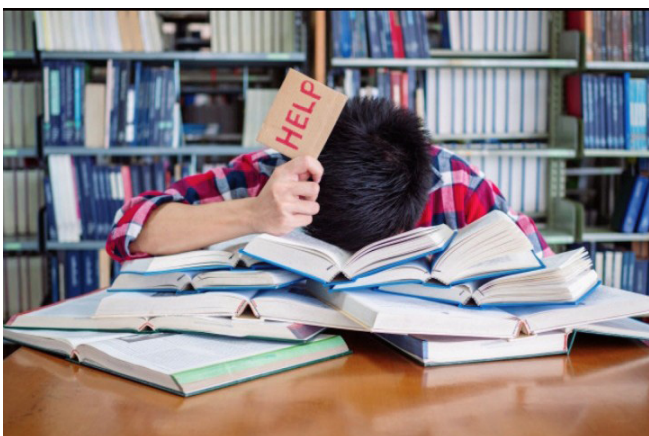
Ако сте приметили да вам се током испитних рокова мења расположење, тиште вас ситнице, ђудљиви сте више него иначе – не брините, у истом сте расположењу као и сви који су под стресом

Аутор: *Јована Стевановић*

„Мој највећи извор стреса јесте тај неки унутрашњи немир који осећам, а који се јавља пред сам испитни рок. Представља се у виду притиска, забринутости и претераног размишљања и калкулисања о томе да ли ћу остварити одређени број бодова, да ли ћу испунити лична очекивања и, најважније, да ли ћу положити одређене испите планиране за предстојећи рок”, реченица је са којом ће се вероватно поистоветити многи студенти, а коју је рекла наша колегиница Александра Јанићијевић за Политиколог.

Симптоми стреса који осећа врло су уобичајени – често су промене расположења, смењују се осећај среће и нервозе, налети топлоте, као и умерена напетост и узнемиреност око тога да ли ће спремити градиво на време. Оно чиме тај стрес лечи су добра организација и самодисциплина. Добра припрема и савладавање градива јој помажу да се осећа сигурно у сопствено знање. Поред тога, слуша музику или погледа неки добар филм. Оно што је за њу најбитније су друштвени контакти и сусрети са пријатељима уз добру кафу. Како каже, овакав облик стреса је неизбежан и присутан је код скоро сваког студента, али и да је битно борити се против њега и савладати га.

Стрес представља реакцију на факторе у окружењу или унутар особе. Стрес не мора да буде негативна појава, неке врсте благог стреса могу да погурају особу да напредује. Са друге стране, када негативан стрес преплављује особу онда лако долази до развоја анксиозности, каже асистенткиња Виолета Марковић која је на докторским студијама, а чија тема мастер рада је гласила *Резилијентност младих са депресијом и анксиозношћу*.

Доц. др Ивана Јакшић са предмета Социјална психологија објашњава да су нелагода и нервоза пред испит апсолутно нормална појава и да указују на то да нам је до испита стало. До једне тачке та нервоза је позитивна јер диже спремност организма – ментално и физички. Нижи ниво стреса оставља простор у радној меморији, а када стрес постане преплављујућ и достигне ту неку граничну тачку, више менталног простора

за бављење задатком нема и ту наступа тестовна анксиозност. Неки од симптома ове врсте анксиозности су одлагање обавеза (прокрастинација), избегавање (неизлажење на испите, предавање празног папира), иако смо за испит делимично или потпуно спремни.

У нашем друштву је веома распрострањен стрес који преплављује, што не мора да буде лоше уколико постоје добри механизми за ослобађање од стреса. Наше друштво такође почива на срамоти везаној за ментално здравље, а о томе се мало говори. Често је за мушкарце срамота да исказују емоције, док се од жена се очекује да буду домаћице и уз то да имају успешну каријеру. Очекиване друштвене улоге су превише ригорозне за разноврсност сваке од наших личности које имају потребу да се изразе оригинално.

Важан фактор је и страх од неуспеха, који може да варира од особе до особе, али и унутар једне особе, у зависности од тога колико јој нешто значи. Проф. др Добривоје Станојевић, предавач Реторике, каже да у јавном наступу сви имамо трему, само су неки научили како да је контролишу: „Многи трему мешају са страхом од јавног наступа, који је клинички проблем и као такав изузетно ретка појава. Трема је показатељ да смо одговорни јер желимо да добро покажемо све оно што смо припремили. Решење је да препознамо како испољавамо трему – некоме се тресу руке, некоме дрхти глас, неко утихне. Вежбањем пред публиком савладава се страх од очију упртих у нас; ако знамо да ће нам се осушити грло, треба да пијемо довољно воде неколико сати пре наступа; ако се појачано знојимо, треба да се обучемо удобно, слојевито, у природним материјалима који то неће појачати.”

Посебно је опасно када стрес због неуспеха повежемо са личном вредношћу. У тим стресним ситуацијама проради нам механизам: бори се или бежи. А узрок стреса који осећамо су врло често висока очекивања и ту већ полако упадамо у замку перфекције. Право решење за то је одустајање од савршенства! „Ношење са неуспехом је такође важна животна лекција коју је боље научити на студијама него касније када уђете у тржиште рада: треба га схватити као део личног развојног пута, као процес учења који нас припрема да се касније

ефикасније суочимо са таквим искуствима”, каже Ивана Јакшић.

Виолета Марковић истиче да стрес окупира велики део менталног простора, али да треба да схватимо да стрес није толики проблем, колики је начин на који га посматрамо и боримо се против њега. Доказано је да људи који на стрес не гледају катаклизмично имају мање срчаних проблема. Треба да схватимо да ће увек бити шансе за поправку. Изгледа као да студенти често забораве да је факултет тек вежба за живот. Касније улазимо у свет рада, али и тада треба да запамтимо да успех на послу не повезујемо са личном вредношћу, наводи Јакшић: „Ми нисмо наши послови. Сјајно је уколико волите свој посао и уживате у њему, али осећај личне вредности се мора одвојити од посла!”. Годину дана дуже студије нису смак света – важно је имати равнотежу.

Са овим ставом сагласан је и проф. Станојевић, који каже да смо сви прваци у нечему, само треба да откријемо у чему: „Кад бисмо се такмичили са Ђоковићем у тенису, вероватно не бисмо ниједну лоптицу успели да му вратимо. Али ако смо одлични у читању књижевности, поштовању родитеља, емпатији – то су наше теме и ту ћемо бити најбољи. Нико никад неће нпр. стављати косу иза уха на исти начин као ми и већ ту смо у предности. Ово наводим само као банални пример у чему све можемо да будемо јединствени и да освестимо своје предности, а не само да гледамо своје мане”.

Студентима је тешко да подносе стрес. Ковид је указао на проблем у држави у погледу менталног здравља. Битну улогу у нашем ношењу са стресом игра и то каква је наша личност. Студенти често имају проблем када је у питању самопоуздање и пријатност, односно непријатност у комуникацији. Стрес је уколико профе-

сор није јасан у томе шта су услови рада, али и када не знамо који ће професор доћи на испит. Превелика очекивања породице и окружења, али и наш осећај у вези са тим шта ће родитељи мислити уколико паднемо на испиту изазивају стрес. Не постоји универзално решење, свако треба да нађе свој начин јер не треба себи стварати додатни стрес, већ тражити решење. Требало би избегавати стварање притиска самим себи и веома је битно паузирати и одморити се од учења на начин који нам највише одговара (инстаграм, тренинг, пиће са пријатељима, шетња, дремка...).

Од искустава у детињству такође зависи како се формира наш однос према стресу. Деца која нису имала подршку родитеља постају особе које саме све раде, док презаштићена деца постају неспособна да доносе одлуке као одрасли. Такође, пред испит сан игра веома битну улогу. Када смо ненаспавани, ментални капацитети се смањују и зато би пре испита требало да одспавамо барем 6 сати. Дакле, без исцрпног целоноћног учења – ако нисте научили градиво у данима пре испита, нећете ни у тих неколико сати пред испит.

Уколико сте несигурни, покушајте да објасните себи да сте се спремили за испит колико сте могли и да ћете дати све од себе да положите. Поставите себи питање „Шта је најгоре што може да се деси?” и потражите одговор на њега, али такође обратите пажњу на то како сте се осећали у том тренутку и одакле то долази. Врло је битно и у каквим околностима смо радили и да ли су у том тренутку постајали још неки стресори у нашем животу и колико су они утицали на нас. Много је важно да када смо под стресом нађемо нешто што нас смирује, да одвојимо сат или више времена за тренинг или неку другу активност која нам помаже да напуњемо батерије.

Испит може да изазове стрес због тога што се посматра као степеник ка бољем животу и неуспех на испиту може да се сматра као корак ка лошем и несигурном. Студенти којима су родитељи и сами студирали и завршили факултете углавном имају мањи стрес око полагања испита. Вијање буџета ствара стрес, јер испадање са буџетске листе може да доведе до престанка студирања. Конкуренција међу колегама такође ствара лошу атмосферу и стрес. Финансијска несигурност студената доводи до стреса.

Стрес. Стрес. Стрес.

Ми факултет често везујемо за осећај личне вредности, то је поготово изражено код студената који имају велики притисак од породице или који су сами себи наметнули притисак завршавања студија.

Добро урађено не значи да ће друштво то знати да цени, док се грешке скупо плаћају и стварају етикете и осуде других. Успех се сматра нормалним и очекује се, док неуспех не сме да се деси.

Потребно је да развијемо мале ритуале када постигнемо успех, да себе наградим, док не треба превише да се заглавимо у неуспеху. Оно што би требало је да анализирамо шта се десило и зашто нам се десило и да идемо даље. И неуспех је прилика за учење, лакше ћемо научити за следећи пут. Неуспех изазива лош осећај и треба да пустимо себе да се осећамо лоше и да проживимо тај осећај да би нам касније било лакше. Наметање позитивности не значи да ћемо се осећати боље.

Потребно је да се окружимо људима који нас разумеју и где нема токсичне атмосфере, конкуренције и ривалитета. Треба да знамо шта је нама потребно да би то и други људи знали.

Стрес који је ситуациони, престаје када се стресна ситуација оконча. Анксиозност нас преплављује и онда се превише оптерећујемо испитом, не спавамо, не једемо, превише учимо, а то не пролази када се испит или ситуација заврше, већ наставља и даље да расте. Тада треба реаговати. Код анксиозности се ствара несигурност и осећај да нешто неће бити у реду чак и када је тренутно у реду. У тим тренуцима треба поразговарати са блиским људима. Међутим, када се деси да мисли постану превише оптерећујуће и блокирају учење (или било шта чиме се бавимо, када мисли постану депресивне) тада би било најбоље посаветовати се са стручњацима.

Озбиљни проблеми са менталним здрављем не зависе само од једног стресора. Зависе и од црта личности, искуства из прошлости, људи из окружења, ресурса у заједници (факултет, институције за ментално здравље, лични ресурси да се потражи помоћ).

Ивана Јакшић позива на то да научимо да препознамо своје личне лимите и аутентичне потребе. Капитализам као систем често поставља професионални успех као императив, а ми морамо да схватимо да смо добри и вредни независно од тога. Марковић додаје да је потребно да знамо када треба да затражимо помоћ. Та помоћ не мора увек бити стручна, оно што помаже су и разговори са блиским људима или вежбе дисања.

Окидачи стреса и узнемирености су суптилни и често не можемо да их препознамо без терапије. Мозак често уме да промени стресан догађај у нешто позитивније и лепше или да потискује сећања да би човек могао да настави да живи после трагедије. Ипак, у будућности нека ситуација може да изазове јаку реакцију иако не знамо зашто. Траума се задржава у телу.

Вежбе дисања су се показале као веома ефикасне када је стрес у питању. Уколико мислите да вам оне могу помоћи истражите појмове: Мајндфулнес вежбе дисања, контролисане вежбе дисања, вежбе фокуса

Практичне идеје које вам могу помоћи у учењу

- Идите у кревет у разумно време, једите редовно и одвојите време за забаву и вежбање.
- Смањите унос енергетских пића, кафе или било којих других стимуланса – они могу изазвати узнемиреност; уместо тога пијте воду.
- Избегавајте нездраву храну – она даје изненадни налет енергије који ће нестати, остављајући вам осећај исцрпљености.
- Наградите се када постигнете своје циљеве учења, као што је гледање епизоде омиљене ТВ емисије или идите на палачинке.
- Дозволите себи време за одмор.
- Останите фокусирани на учење; покушајте да се не ометате.

Како би Александра могла да се припреми на сам дан испита?

- Размислите шта треба да понесете са собом на испит и припремите све вече пред испит – воду, калкулаторе, оловке, удобну одећу итд.

- Поједите лагани доручак – то ће вам помоћи да добијете потребну енергију и да се додатно концентришете.
- Ако сте узнемирани непосредно пре испита, усредсредите се на дисање. Удахните бројећи до 3, а затим издахните бројећи до 3. Понављајте ово непрекидно неколико минута.
- Држите се даље од људи који потенцијално повећавају вашу анксиозност.
- Када седнете да радите испит, одвојите време да успорите дисање и опустите се.
- Пажљиво прочитајте испитни рад. Подвуците кључне речи и упутства да бисте били сигурни да одговорате на оно што се пита.
- Одредите колико времена имате за свако питање или одељак и држите га се. Ако имате времена на крају, можете се вратити на недовршена питања.
- Прво одговорите на питања која су вам најлакша.
- Оставите времена пре краја испита да поново прочитате одговоре и извршите све неопходне измене.

Запамтите када завршите испит, одвојите мало времена да се опустите пре него што почнете да се припремате за следећи. Урадите нешто у чему уживате или разговарајте са пријатељима!

Колегиница Јанићијевић саветује: што се тиче испита, уз добру организацију би требало да покушамо да ускладимо своје обавезе око учења како би мање стварале стрес, јер наравно, осим факултета има много битних ствари које чине наш живот. Учење на време, сигурност у себе и овладавање позитивним афирмацијама су кључ успеха током испитног рока, али оно што је најважније да разумемо јесте да је стрес током испитног рока природан одговор на страх који осећамо.

Током процеса учења, може бити корисно користити по-модоро технику учења.

Интервју са Биљаном Павловић из Центра за социјални рад

СОЦИЈАЛНИ РАДНИК ЈЕ ТО 24 САТА ДНЕВНО

Аутор: Софија Паројчић

Центар за социјални рад је значајна институција која пружа подршку и помоћ свим људима у стању потребе. Обухвата многа одељења, укључујући и Одељење за послове планирања и развоја, чији је члан Биљана Павловић. Биљана је дипломирала на Факултету политичких наука на смеру Социјална политика и социјални рад. На питања о раду Центра за социјални рад, наша саговорница је одговорила за ово издање „Политиколога”.

Чиме се бави Центар за социјални рад ?

Центар за социјални рад је централна и наважнија институција у систему социјалне заштите у нашој земљи. Најзначајнија улога коју има је функција органа старатељства на територији за коју је основан, односно, старатељска заштита свих лица, малолетних и пунолетних, којима је ова заштита потребна, трајно или привремено. Центар за социјални рад смешта особе којима је овај вид збрињавања потребан, у институције социјалне заштите, помоћни је орган суда, јер даје стручна мишљења у многим поступцима, најчешће у погледу вршења родитељског права, насиља у породици, малолетничке деликвенције, лишења пословне способности и др. Пружа различите видове материјалне подршке. Грађанима пружа многобројна додатна права и услуге које обезбеђује локална самоуправа. Координатор је свих активности у области социјалне заштите у локалној средини. Ово је само део активности Центра за социјални рад, што најбоље показује да је рад у Центру за социјални рад прави изазов.

Зашто је важна улога Центра у друштву?

Значај Центра за социјални рад проистиче из његове улоге и великог броја поступака који се у њему воде. Просто је немогуће замислити да грађанин из области социјалне или породично-правне заштите има неку потребу, а да место коме ће се обратити није Центар.

Колико Вас је Факултет политичких наука припремио за послове социјалног радника?

Као и остали делови образовног система, Факултет политичких наука не припрема у довољној мери своје студенте за рад у систему социјалне заштите, посебно у Центру. Много сам научила на вежбама и кроз практичну наставу, а било је и професора који су овом питању посвећивали велику пажњу. Ипак, ја сам студирала пре доста времена, чула сам да је у међувремену на Факултету унапређен овај аспект наставе.

Природа Вашег посла налаже да ретко када сведочите неким веселим околностима нечијег живота. Како је до сада то утицало на Ваш приватни живот?

Проблеми наших корисника увек нас оптерећују, негативно утичу на нас и није лако са тиме се носити кроз живот. Посебно осетљиво питање је питање проблема деце – наших корисника, у периоду када ми постајемо родитељи. Ипак, ово је и извор наше снаге, јер када постанете свесни са каквим тешкоћама се боре други људи, понекад на херојски начин, наши лични проблеми нам више нису тако велики.

Често у медијима можемо видети да су социјални радници окарактерисани као негативци или „отимачи деце”. Одакле ово потиче?

Социјални радници и друге струке које раде у Центрима за социјални рад морају да буду свесни огромне моћи и одговорности, односно, могућности злоупотребе одговорности, приликом смештаја, посебно деце, у установу социјалне заштите или прихватилиште, без сагласности те особе, односно, њених родитеља. У међународном праву ова могућност је најчешће дата суду, ретко социјалној служби. Самим тим, постоји отпор јавности према примени ове радикалне мере са елементима принуде. Центар за социјални рад у суштини увек губи битку са јавношћу и медијима, јер су подаци из његове делатности поверљиви и никада није у могућности да открије породичне и личне околности и „одбрани” своју одлуку да неко лице издвоји из породице.

Како превазићи овакву стигматизацију професије?

Лично то не доживљавам као стигматизацију професије, сасвим ми је нормално да људи који немају образовање из ове области, често ни најосновније информације, не разумеју наше најсложеније и најосетљивије стручне поступке, са којима се тешко носе и професионалци. Ипак, разумем своје колеге које раде изузетно тежак и незахвалан посао, у лошим условима, и којима тешко пада што не да нису цењени, него су често предмет осуде

На који начин је ова професија позив, а не посао?

Социјални радник сте увек, 24 сата дневно, и викендом и празником, а уједно и у свом приватном животу.

Шта препоручујете млађим колегама?

Размислите само о томе колико ћете кроз позив социјалног радника научити од вештина које су вам неопходне у животу, а о којима нас нигде другде не уче – о себи, интерперсоналним односима, динамици у групи, породици, браку, васпитању деце, старости и болести и слично.

Уредник БИРН-а на ФПН-у

ОДГОВОРНОСТ НОВИНАРА И ЈАВНИ ИНТЕРЕС СУ ДВЕ ГЛАВНЕ ВРЕДНОСТИ У НОВИНАРСКОМ ПОСЛУ

Главни и одговорни уредник Балканске истраживачке репортерске мреже у Србији (БИРН) Милорад Ивановић гостовао је на једном од последњих часова Медијске етике у летњем семестру

Аутор: Јелена Чоловић

Говорећи о својим искуствима која трају већ 27 година, Ивановић је скренуо пажњу студентима на то да треба да воде рачуна о томе ко су им саговорници и да им никада не верују апсолутно, чак ни када су то стручњаци. „Све информације морате лично да проверите. Ви за њих одговарате”, истакао је Ивановић.

Једна од тема гостовања била је оправданост лажног представљања новинара да би лакше добили информације. „Ова пракса је дозвољена само када је то у јавном интересу. Када сам писао неке приче и сам сам се лажно представљао, али бих убрзо рекао изворима да сам новинар”, испричао је уредник БИРН-а.

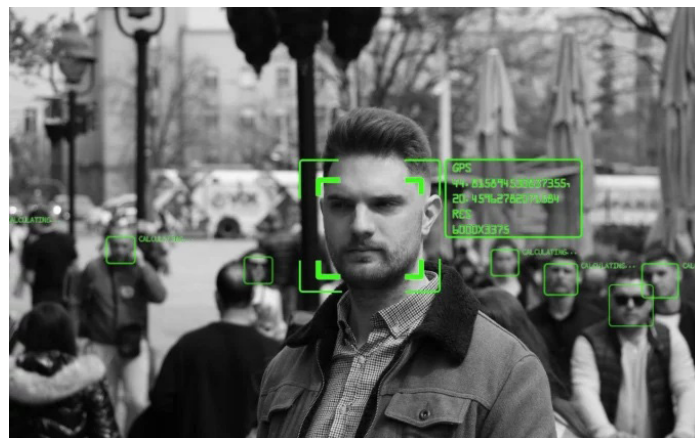

На предавању је био и бивши студент ФПН-а који је сада новинар БИРН-а Алекса Тешић. Поделио је са присутнима да истражује како функционишу софтвери који могу да хакују телефоне, начине шпијунаже, право на приватност, оправданост куповине камера које могу да препознају лица и друге теме из тог домена. „Када ми је уредник доделио ту област, мислио сам да ћу одустати. Дуго сам истраживао, али тек након шест месеци сам видео плодове рада”, казао је Тешић.

У пракси се дешава да новинари раде на некој причи годину дана, а да она на крају не буде објављена. То се десило Ивановићу. „Најдужа прича на којој сам радио је једна којој сам посветио годину дана, али никада није објављена. Болело ме је то, али тема је била јако осетљива. Такве текстове читају адвокати и саветују нас шта да радимо. Текст је написан у четири верзије. У свакој смо додатно ублажили ствари, али на крају је одлука била да тај текст ипак не пустимо”, објаснио је Милорад Ивановић одговарајући на питања студената.

Предавање је одржано уживо, а емитовано је и посредством Зума за све који нису могли да присуствују. Предавач код ког су гостовали Ивановић и Тешић је доц. др Лидија Мирков.

ЗАШТО МЛАДИ ОДЛАЗЕ ИЗ СРБИЈЕ?

*Аутор: продеканка за основне студије
проф. др Наталија Перишић
Универзитет у Београду – Факултет
политичких наука
Координаторка пројекта „МИГРЕЦ“
(ЕУ Хоризон2020)*

Већ дуже време, карактеристике природног кретања становништва Србије јесу смањење укупног броја становника, нарочито младих, и последично старење становништва. Тако је у 2020. години процењени број становника Србије био испод 7 милиона, док је просечна старост становништва износила чак 43,4 године, а стопа природног прираштаја -8,0. Овакве трендове природног кретања становништва прате и трендови механичког кретања становништва, тј. емиграције или исељавања становништва Србије у друге земље. Тачан број оних који су емигрирали тешко је утврдити, с обзиром на то, да се у различитим статистичким базама могу пронаћи различити подаци. Тако извори попут Светске банке, Организације за економску сарадњу и развој и Европске уније, евидентирају податке према којима из Србије сваке године емигрира између 30000 и 60000 људи. Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије, са компаративно најоптимистичнијим подацима, регистровао је да је у периоду од 2014. до 2018. године, у просеку око 15000 емиграната напуштало Србију годишње. Просечна старост емиграната износила је тек 28,7 година, а једна петина њих била је факултетски образована. Највећи број емиграната отишао је у Аустрију, а затим и у Шведску, Словенију и Мађарску. Према нешто старијим, али такође званичним подацима, оним из последњег Пописа (2011. године), евидентирано је да 4,3% популације Србије живи у иностранству, тј. преко 300000 људи, од чега је већину чинила популација младих до средовечних. Број имиграната, тј. оних који су се вратили у Србију био је око 200000, а доминирали су они који су се вратили услед пензионисања.

Аутори су сагласни око негативних економских, политичких, социјалних и бројних других последица емиграције младих по државе порекла. За државе попут Србије, губитак младих драматично погоршава шансе

за економски развој. У ситуацији у којој млади одлазе из Србије, поставља се питање могућности утицања на њихове одлуке о мигрирању.

Шта је у основи одлуке да се мигрира? Теорија препознаје тзв. *пуш* и *пулл* факторе мигрирања. Тако се с једне стране наводе фактори који присиљавају мигранта да напусти државу порекла, док се с друге стране наводе фактори који делују подстицајно по пресељење мигранта у неку другу државу, изван државе порекла. Уобичајено се као разлог за емиграцију цитирају економски аспекти живота у држави порекла и држави жељене дестинације, али и социјални и политички. Тако у држави порекла могу недостајати могућности за запошљавање и пристојан животни стандард, за адекватне стамбене услове, за лечење, за образовање. Друштвена толеранција може бити ниска, бојазни од оружаних сукоба присутне, правни систем може бити неефикасан итд.

Каква је ситуација у наведеним областима у Србији? Према последњим расположивим подацима Републичког завода за статистику Републике Србије, који се одnose на последњи квартал 2021. године, стопа запослености опште популације износи тек 50% (у поређењу са 69,3% у ЕУ), при чему је чак 13,2% оних који су неформално запослени, тј. запослени су на сивом тржишту, без уговора, икаквих гаранција и социјалне сигурности. При томе, стопа запослености младих износила је тек 24,5%, а стопа незапослености чак 28,7%. Најмање запослених међу младима има у традиционално мање развојеним деловима Србије – у њеним јужним и источним деловима, а највише у Београдском региону. И када су запослени, млади су по правилу запослени на уговоре о привременом и повременом ангажовању. Опције за запошљавање јасно имају последице по животни стандард и прилике за заснивање породице. Ни неки други налази не погодују приликама за напредовање младих: истраживања корупције у друштву показују да је Србија груписана у земље са раширеном корупцијом према Индексу перцепције корупције. Још једном, ово поређење је на штету Србије, а у корист ЕУ: Индекс перцепције корупције у 2021. години у Србији износио је 38 (од 100), док је просек ЕУ износио чак 26 поена више.

Шта учинити? Компаративни светски подаци указују на доминацију економских фактора приликом одређивања младих за исељење из државе. У том смислу, Србија сасвим сигурно не представља изузетак. Стога би требало развијати побољшане прилике на националном тржишту рада, а нарочито принцип достојанственог рада, са образовањем као кључем промена.

Интервју са дипломираним политикологом Миланом Буквићем

ВЕЛИКО ЗНАЊЕ НИЈЕ КВИЗНО ЗНАЊЕ

Бивши студент Факултета политичких наука је од октобра 2021. постао најмлађи трагач у квизу Потера. Током студирања никада није добио оцену мању од 10. Тај низ наставио је и на Филозофском факултету у Новом Саду. Са њим смо, између осталог, разговарали о квизашком искуству, студирању и филозофији.

Аутор: Јелена Чоловић

„Награда, али и одговорност” – тим речима си описао улогу Трагача када си се први пут нашао на тој позицији. То је било у октобру прошле године. Како си се снашао у овој улози?

Када сам постао Трагач, схватио сам да се та улога много разликује од улоге такмичара. Дошао сам тамо са намером да оно знање које сам показао као такмичар пренесем на ниво Трагача. Међутим, много је важније снимити емисију која је занимљива и добра по цену тога да нећете ставити ваше знање у први план. Нисам то на почетку схватио. Зато сам се клизао, али учио сам грешке.

Познат си као неко ко се често такмичио и побеђивао са својим тимом на паб квизовима. Колико је то искуство послужило као припрема за учешће у квизу Потера? Када си одлучио да си спреман да испробаш знања у озбиљном телевизијском квизу?

Да није било паб квизова, не би било мене у Потери. Почео сам да посећујем паб квизове 2017. Питања која се тамо постављају су много тежа него она која чујемо на телевизијским квизовима. Знање се временом акумулирало. Постао сам фанатик. Уживао сам да се тамо такмичим. Много одличних квизаша са тих квизова се никада није појавило на телевизији. Међутим, избила је пандемија вируса корона и карантин. Седео сам са оцем и гледао Потеру. Схватио сам да знам одговор на свако питање. Био сам и раније добар у ТВ квизовима пред екраном, али никад нисам знао све. Потеру сам видео као прилику да покажем своје знање и да ми се отворе нека врата. Био сам веома растерећен и заиста сам се добро показао. После тога сам добио позив да postanем нови Трагач.

Колико те људи препознају на улици?

Не крећем се много, али имао сам нека позитивна изненађења. Био сам у продавници и пришао ми је дечак. Није могао да дохвати неки производ. Помогао сам му и онда је пришла његова мајка. Упитала га је да ли зна ко сам ја, а он је одговорио: „Трагач из Потере!” Узео сам га у наручје и пољубио у косу. Углавном су сви који су ме препознали били пријатни.

Шта би поручио младима који, попут тебе, поседују много знања, али нису храбри да се окушају у неком од популарних квизова? Да ли је Потера право место за њих?

Велико знање није квизно знање. Право знање је оно којим препознајеш узрочно-последичне везе. Срећом сам људе који су велики квизаши, али у духовном

смислу прави примитивци. Квизаштво није попут научног знања или филозофског знања, нешто као спортска вештина која произлази из човекових могућности. Оно је детерминисано стадијумом технолошког развоја. Како се технологија развија, квизови више немају смисла. Одговор на скоро свако питање можете да нађете на интернету. Кастинг Потере ми се свиђа зато што они том квизу дају демократски капацитет. Не понављају такмичаре који су већ долазили. Траже људе који нису афирмисани. Протеклих година смо имали праву поплаву младих људи који су букнули на тим квизовима. Први пут сам био у Потери 2014. године. Имао сам страх од успеха, нисам се тада снашао, али то искуство ми је помогло касније.

Једно време си био сарадник у настави на предмету Социологија. Видиш ли можда себе у будућности у улози предавача на факултету?

Недавно сам причао са једном старијом комшиницом коју дуго знам. Она ми је рекла да има Вучићев мејл и да је он изјавио да је против одлива мозга из Србије. Казала је да ће ми дати тај мејл и да се јавим, а да би председник сигурно био одушевљен мојом причом и да би имао много разумевања за моју ситуацију.

Каве те успомене везују за Факултет политичких наука?

Мени је ФПН помогао. Извршио је врсту преокрета у мом животу. Нисам био сигуран шта ћу да упишем. Заситио сам се природних и техничких наука. Желео сам да упишем нешто шта би ми помогло и дало времена да се препознам и где бих у току студија могао да се специјализујем за неку област која би била моје касније животно опредељење. То се десило на првој години ФПН-а. Тада смо имали много филозофских предмета. Велику захвалност дугујем професору Чаславу Копривици. Он је у мени разбуктао страст према филозофији.

Шта би поручио колегама које сада студирају?

Не слушајте другове. Не слушајте родитеље.

Каријерни развој током и после факултета – интервју са чланицом Развојног центра компаније Мајкрософт у Србији

СТУДИЈЕ СУ ПОЧЕТНИ СТЕПЕНИК, ТУ ЗАПРАВО СВЕ ТЕК ПОЧИЊЕ

Разговарамо са Катарином Стевановић, бившом студенткињом ФПН-а о томе како ефикасно применити знања са ФПН-а у корпоративном свету

Аутор: Уна Јовановић

Катарина се на Факултет политичких наука уписала 2014, после завршене Гимназије „Бора Станковић” у Бору. План јој је био да до јануара четврте године средње школе одлучи на које студије ће се уписати, а од јануара да озбиљно спрема пријемни испит. Једину недоумицу коју је имала била је да ли да се упише на новинарство, дипломатију или социјалну политику и социјални рад.

Како си се определила на који смер ћеш се уписати?

Сви смерови на нашем факултету су ме јако привлачили због политиколошких предмета које бих слушала. На крају сам пресекла по критеријуму *који је то садржај у којем бих највише уживала током спремања за пријемни и касније за испите*, а то су били психолошки и социолошки предмети. Наравно да сам имала план Б, али и Ц. Те сам тог лета трчала са пријемног на ФАСПЕР-у, на пријемни на ФПН-у, а сутрадан имала пријемни на Факултету безбедности. Упала сам на сва три факултета, а најбоље рангирана била сам на ФПН-у, друга на листи, што је и била моја једина права жеља. Можете да замислите то срећно лето једне Каће. Поента приче није хвалисање, већ је поента приче да иза сваког резултата стоји добра и континуирана припрема. Што се касније и на факултету показало као добра формула.

Како је изгледао твој први сусрет са студијама на ФПН-у?

Први сусрет са факултетом, ух, помешана осећања... узбуђеност, висока очекивања, помало страх да ли ја то могу. И, наравно, много нових лица и жеља да стекнем нове пријатеље, сапутнике из ове сфере живота. Баш као што је то било са основном и средњом школом.

Да ли си кроз студије била део неке организације или се бавила нечим ван наставе?

У првој години, у току предавања, улази неколико девојака и презентује нам причу о студентској организацији Унија студената социјалног рада. Не чекам ни дан, потражим их одмах на холу и питам када је

следећи састанак када могу да се прикључим. Тако да сам од прве па до последње године студија била активни члан Уније, а у трећој години студија и њен потпредседник. Те исте године, била сам члан студентског парламента. Фино искуство. Пратила сам дешавања у Београду за студенте. Конференције, едукације, организације. Тако сам на огласној табли факултета, у јеку испитног рока, угледала конкурс за нову генерацију Школе за људска права у организацији Human Rights Defenders-a. Врло корисна вишемесечна едукација, одлични предавачи, нови људи. После тога наставља се моја жеља да искусим, научим још нешто ново. И тако, лутајући кроз тада активни Фејсбук, угледам конкурс за волонтере на великом такмичењу за социјалне бизнисе Social Impact Award који је отворила невладина организација Разливалиште. Разливалиште је била велика прекретница у мом животу, која ће касније доста утицати на кретање у мојој каријери, на неки начин и први озбиљнији посао. И последње, али не и најмање битно, Work and Travel програм у Америци.

Чиме си тада маштала да ћеш се бавити?

Нисам током студија имала јасну слику куда идем, које је то одредиште. Као ни већина мојих колега. Више бих нагласила да сам уживала у процесу тражења себе. Свакако је социјална политика била нешто што ме је највише занимало, али и даље нисам била сигурна шта све бављење политиком подразумева на самом почетку.

Колико се то временом променило, шта је највише утицало на промену интересовања?

И јесте и није. Зависи како на то гледамо. Схватила сам да не морам да се бавим политиком на традиционалан начин да бих била стваралац и допринела заједници. Постоји нешто што се у корпоративном свету зове друштвено одговорно пословање. То је сектор у великим компанијама који велики део својих ресурса усмерава на пројекте који се баве заједницом у смислу оснаживања и активисања. Овај сектор усмерен је на одржива решења за горуће социолошке и еколошке проблеме. Рецимо да је то нешто ка чему се крећем, али и пројекти у којима већ посредно и непосредно у својој фирми учествујем.

Чиме се бавиш данас, која је твоја позиција?

Радим у ИТ компанији, у Развојном центру компаније Мајкрософт у Србији. Развојни центар има 7 главних инжењерских тимова и један неинжењерски тим задужен за администрацију, комуникацију и искуство запослених – ProActive. Ја сам део тог тима, а моја конкретна улога назива се Executive Assistant to VP of Engineering. Шта подразумева ова улога? Моја улога везана је уско за активности руководиоца развојног центра и ВП-а Драгана Томића, као и за активности нашег највећег тима Азур Дата. То подразумева организацију, логистику, припрему састанака, интерних догађаја, тимбилдинга. Велики део моје улоге у вези је са административним пословима у компанији. Комуникација са нашим тимом у Америци. Оно што је забавно у мом послу јесте да су активности ProActive тима уско повезане, те се често дешава да учествујем на пројектима који су за интерне, екстерне комуникације и на пројектима којима се бави experience engagement тим.

Како је изгледао пут твог каријерног развоја након завршених студија да би данас дошла до Мајкрософта?

На почетку сам поменула да је НВО Разливалиште била велика прекретница што се тиче моје каријере. Један од највећих пројеката које је Разливалиште реализовало у Србији био је управо Social Impact Award. СИА је највеће такмичење за социјално предузетништво

во које се реализује у преко 25 земаља. То је био мој први додир са предузетништвом. Била сам очарана спојем социјалног е-бизниса. Пошто је тим био мали, сви смо радили све, али

је ипак постојала подела те сам највише била задужена за комуникације. Касније се то проширило и на остале пројекте које је Разливалиште реализовало, као што су UpShift и GenU које смо радили у сарадњи са Уницефом. Рад на овим омладинским пројектима омогућили су да ступим у контакт са великим компанијама и приближим се приватном сектору. Познанства и људи са којима сам радила донели су многе препоруке, а ја жељна већих система и сложенијих изазова после дипломирања почела сам да пратим конкурсе великих компанија. Када тражиш посао, привуку те вредности, мисија и визија компаније за коју аплицираш. Важно је да се ту деси клик. Било ми је важно да то буде окружење које ће, као што је то био случај у Разливалишту, умети да препозна проактивност, иницијативу, дисциплину и жељу за радом, окружење у ком грешке нису баук. Било ми је битно да постоји простор за напредак на основу тога. После неколико кругова селекције, те 2019, стиже позив и ја добијам посао у Мајкрософту на позицији office assistant-а, а после годину дана и унапређење.

Како ти данас завршене студије на ФПНу доприносе на тој позицији?

Пре свега ширина знања, развој критичког размишљања, као и испуњавање обавеза до одређеног рока. Оно што се посебно позитивно одразило на моју каријеру за сада, а има искључиво везе са ФПН-ом, јесте количина јавног презентовања. Током факултета имали смо безброј задатака припрема презентација и одбране одређених ставова. Постоје и бројне радионице и курсеви на факултету у вези са јавним наступом и дебатом, кога то занима треба да искористи што таква знања може да добије бесплатно. Велики број испита полагаала сам усмено, те заслуге за свој јавни наступ и генерално добро пословно комуницирање приписујем факултету. Не желим да звучи као клише, али ФПН за мене има посебну драж. Професорима су увек били ту да подрже наше идеје и активности које се нису увек тицале наставе. За ФПН ме везују најлепши студентски дани, предивни људи, а неки од њих остаће пријатељи за цео живот.

Колико тежиш развоју и после студија?

Свако би требало да тежи личном развоју и после студија. Студије су само почетни степен, ту заправо све тек почиње. Ширина и отвореност у размишљању, креативност, меритократија само су неке од вредности у Мајкрософт развојном центру. Напредак зависи искључиво од вас, од количине времена и труда

уложеног у стицање новог знања, његова примена и реализације идеја. То је тај клик о ком сам причала. То заиста постоји и практикује се у компанији у којој радим. Такође, обављање посла који радим је немогуће без константног учења нових технологија и савладавања динамичних изазова.

Шта за тебе значи лични развој?

Константно учење, нова сазнања, радозналост, савладавање страхова, померање сопствених граница, прављење грешака. Из грешака се највише учи. Баш као и најтежи испити, тако и у животу послови који су умно претешки и захтевају више времена и развој критичког гледања на ствари у и око себе су заправо брдашце за које се вреди потрудити и прећи га. Те личне победе су најлепше и најслађе.

Да ли би поново изабрала да студираш на ФПН-у?

Ако до сада одговор није очигледан, онда је сада прави тренутак да то кажем... ДА! ФПН би увек био мој избор. У нашем ProActive тиму у компанији је много ФПН-оваца. Поносна сам на то какве пословне људе је изнедрио и окупио ФПН. Остале колеге са посла се често шале да се тачно види ко је у тиму са ФПН-а. Борбеност до краја са истим ентузијазмом је наша главна особина. У односу на искуства колега са других факултета, примећујем да ФПН даје много простора за ваннаставне активности, додатна истраживања, радове и праксе.

Колико је избор факултета пресудан за даљу каријеру? Шта би саветовала младима који ће од октобра похађати наставу на нашем факултету, а шта онима који га ускоро завршавају?

Избор факултета може утицати на даље усмерење, али није пресудно. Оно што бих нагласила да је битније од родитељског питања да ли се нешто данас тражи јесте да ли ја желим да се усмеравам у том правцу И да ли ће слушање и савладавање одређеног саржаја мени приуштити ужитак. На крају дана, само је то важно.

Будућим бруцошима бих пожелела да се не плаше и да се осим наставних активности опробају и у ваннаставним активностима. Да се добровољно јављају за што више задатака и, можда најважније, уживају у целом том процесу. Ви сте покретачи промена, не бојте се грешака – из њих ћете највише научити. Постављајте што више питања. Постављање питања је једна од вештина вођства. Будућим апсолвентима бих пожелела срећу на тржишту рада Запамтите, важан је клик. Регрутовање за послове је двосмерно, није само до тога да се ваша биографија свиди послодавцу, већ и да вама одговарају мисија и визија организација или компанија код којих аплицирате за посао. Не одустајте од својих снова! Сложене изазове, као и код сложених испита, поделити на десетине лакших делова, корак по корак и све је савладиво. И ево једне поруке за све... Размишљање другачије од других, увек сагледајте ствар из могућих и немогућих углова. Негде прочитах да су психолошка истраживања показала да за сваки проблем постоји бар три решења.

Ја сам увек расположена за размену знања и искуства, хајде да се конектујемо Катарина Стевановић | ЛинкедИн !

Интервју са успешном младом новинарком

ДОБИТНИЦА НАГРАДЕ ЦВЕТ ЈЕДНАКОСТИ ТИЈАНА СИБИНОВИЋ

Аутор: Марија Благојевић

Освојили сте награду Цвет једнакости као млада новинарка. Колико Вам је то значи као особи и као новинарки?

Значи ми много, поготово зато што је то тема за коју сам се школовала, јер сам после завршених основних студија Новинарства на Факултету политичких наука завршила и мастер студије, али социјалну политику. То сам изабрала, не да бих се преквалификовала, већ да бих могла да извештавам о друштвено осетљивим групама и темама, што сам рекла и на пријемном испиту за мастер студије – да бих желела да се профилишем и да мало боље разумем те друштвене појаве како бих о њима извештавала професионалније и објективније. Могу да кажем да је ова награда потврда тога, тако да ми и са тог аспекта значи, али и као подстрек за даљи рад и као доказ да то што радим има смисла. Не само да сам урадила свој посао, јер је репортажа на радију добро прошла, можда сам мало и допринела да се слика о особама са благим сметњама у развоју у друштву промени, да постане боља и да се решимо те стигме. Такође, то је моја трећа награда – за три године од како сам на радију, тако да ми и у том смислу много значи, на почетку свака похвала је добродошла. Била сам узбуђена и срећна због тога и трудићу се да и у будуће наставим тим темпом.

Кажите нам нешто више о репортажи за коју сте освојили награду?

У питању је репортажа о кафићу Звучи срца који се налази у Београду, на Врачару у Чубурској улици и то је кафић у којем раде особе са благим сметњама у развоју. Међутим, оно што сам урадила је да сам имала донекле другачији приступ према целој тој причи. Тај кафић постоји скоро три године, што значи да то није ништа ново. На почетку када се кафић отворио медији су много извештавали о томе. Сви су били да сниме, да виде како то функционише, а мене је интересовало шта се даље десило са тим, јер када се деси нешто ново многи медији о томе извештавају, направи се сензација, а касније се о томе не говори више у медијима. Ту репортажу сам урадила спонтано, што је предност радио новинарства, јер је у техничком смислу лакше ухватити причу, није потреба камера или нека посебна сценографија. Отишла сам са другарицом да попијем кафу, да видим како све то данас изгледа. Када смо сале, видеела сам да је то много боље него на почетку, јер је већ разрађена схема и људи су навикли на тај кафић. Радници су ту већ дуже време па су се навикли на посао. Тада сам дошла на идеју да снимим репортажу и баш је било спонтано, јер сам се одлучила да снимим људе који су се у том тренутку ту налазили. Била је ту и координаторка програма Беба Белавин, нисам уопште знала да ћу да затекнем некога

из организације, већ сам спонтано то радила. Дивни су били јер су ми изашли у сусрет, снимила сам и раднике кафића, који су заиста људи са благим сметњама у развоју, али то и није важно јер су радници као и сваки други. Репортажом сам управо то и желела да покажем, да то није никаква сензација, да то није ништа необично и ново, већ је баш пример како неке ствари које су нама нормалне и за њих нормалне. Када се извештава о специфичним групама, већина медија почне стереотипом, а ја сам хтела да почнем афирмацијом и добрим примером, где се види да све то функционише већ дуже време, без проблема и да је добар пример како би на још неким местима могле да се запосле особе са инвалидитетом или са сметњама у развоју и да то постане нешто сасвим нормално. Мислим да се управо то свидело и публици и жирију који је одлучивао ко ће добити награду.

Бавили сте се једном друштвено одговорном и осетљивом темом, а опет и не толико присутном у медијима, шта је Ваш закључак када сумирате утиске?

Из свог и искуства своје редакције, која се бави дневним друштвено-политичким дешавањима, нама особе са сметњама у развоју или са инвалидитетом уђу обично у „кошуљицу” емисије када је неки међународни дан борбе против неке болести или особа са неком врстом инвалидитета. Делује да се само тада сетимо њих. Увек могу да радим тему која се тиче угрожених група или да предложим да то емитујемо и моји уредници увек имају разумевања, али у општем смислу у свим медијима постоје неки централни догађаји, ретко се говори о осетљивим групама. Сетимо их се само када је неки њихов дан и скренемо пажњу на њихове проблеме, а они са тим проблемима живе сваког дана. Не говори се о томе довољно, а и кад се говори, извештавање о осетљивим групама је са емотивном нотом, да изазове емпатију код публике или чак и сажаљење. Требало би да се извештава управо о оваквим dobrim странама и афирмативним примерима. То не значи да се не извештава о проблемима, већ да се види друга димензија, дати оптимизам, вољу за бољим сутра, дати позитивне примере. Дискриминација се огледа и кроз њихово мало присуство у медијима, треба да се виде њихове могућности и способности, како могу да допринесу друштву, а не на који начин су они „проблем” или терет у друштву – који нису, јер је цело друштво у истим проблемима.

Искористили сте нови начин вођења радио емисије – радио-блог, што је иновативно у радио новинарству код нас. Како сте дошли до те идеје?

Било је врло спонтано, на неки начин сам и ризиковала са том формом, зато што се код нас на Радио Београду ради баш онако како се учи на факултету. Прати се форма – обе стране, увек треба да имамо објективног стручњака у зависности од теме. Пошто је овде била репортажа у питању, сама сам дала себи ту слободу, коју су касније и моји уредници препознали као добру идеју, да изађем из устаљених оквира и направим репортажу у првом лицу. Захтевно је, када је реч о радију, да се уради репортажа, зато што ми кроз звук треба да дочарамо атмосферу, стил треба да остане новинарски и не пређе у књижевни, а нема слике па све остаје на звуку. Мени је било врло изазовно да представим и тај кафић,

поготово ту атмосферу и разговор са радницима и посетиоцима. Под утицајем друштвених мрежа и садржаја које свакодневно конзумирамо, желела сам да изађем из оквира и приближим млађој публици и направим мало блискије публици него што то иначе радимо. Уредници су то препознали и касније је било и награђено, што је мени посебно драго, уопште то нисам доживела као неки радио-влог, али када сам касније анализирила, заиста је испало тако. Када сам на факултету слушала предмет Радио новинарство, учили смо да извештавање у правом лицу не долази у обзир, код прилога никако, али код репортажа је то мало другачије. Тада друштвене мреже нису имале данашњи облик и није било толико снимања у првом лицу. Тако да сам пробала да традицију Радио Београда спојим са модерним приповедачким садржајима – направила сам репортажу која се свидела и публици и струци.

Како се слушаоцима допала за идеја?

Мислим да им се јако допала. Сваког првог понедељка у месецу имамо контакт програм, где се слушаоци јављају и говоре своје мишљење и утиске, генерално о целом програму и било је неколико оних коју су издвојили и похвалили баш ту репортажу. Када су је преслушале моје колеге, углавном су биле само речи хвале. Мени је највећа похвала била да су само слушајући успели да осете атмосферу тог радног простора, односно, кафића.

Како су Ваше колеге са Факултета политичких наука реаговали на ту емисију?

Исто тако, односно, већина њих је ту репортажу чула тек после добијања награде, јер се емисија у склопу које се емитовала репортажа пушта од 10 до 12 часова, што је свима радно време, није велики број мојих колега чуо уживо када је била на програму, али, срећом, живимо у ери технологије када се све то може наћи на интернету, тако да су многи накнадно потражили линк или су видели када сам поделила на друштвеним мрежама. Колеге са факултета су лепо реаговале, поготову што се многи од њих не баве новинарством већ маркетингом или ПР-ом или неким сличним професијама. Било ми је драго да чују да радим онако како смо учили на факултету и оно што су сви очекивали да ћемо радити. А они који се баве новинарством су, такође, похвалили, из угла иновације коју сам представила.

Са ким од колега са Факултета политичких наука радите и како функционише тај колектив?

Заиста је велики број људи код нас у редакцији који су дипломирали на Факултету политичких наука, међутим, ја сам у својој редакцији међу најмлађима, тако да овде немам никог из своје генерације, али и моја уредница

је завршила новинарство на Факултету политичких наука, као и уредник спољне редакције и колегиница из канцеларије која је старија од мене неколико година, стварно нас има свуда.

Како сте се Ви и Ваше колеге са Факултета политичких наука определили за радио новинарство?

У мом случају имала сам мало другачију путању, лутала сам кроз жанрове, јер када сам се уписивала на факултет, највише сам то урадила зато што сам волела да пишем и увек сам мислила да ћу бити новинарка у штампи, да ћу писати колумне, чланке и неко дубље истраживање, тако сам видела себе кроз спој новинарства и књижевности. Међутим, како сам студирала, кроз различите предмете, мало сам променила оријентацију, што и јесте лепота наше професије, јер не морамо током каријере да се везујемо искључиво за један медиј или један жанр. Писање сам прошла кроз факултет, јер сам писала за студентске портале. У време када сам студирала, колеге из моје генерације су покренуле портал *Београдска недеља*,

мислим да ће се сада доста њих сетити тога, јер је то била баш лепа и здрава студентска прича где смо имали свој простор да објављујемо текстове независно од факултета, писали смо онако како смо мислили да треба, имали смо потпуну слободу. Било је то заиста лепо искуство којим сам започела новинарску каријеру. Две недеље по дипломирању започела сам праксу на телевизији, односно на Радио телевизији Србије, у информативној редакцији, ту сам потврдила квалитет образовања који стичемо на факултету и праксу, који многи критикују да је немамо на факултету – испоставило се да је баш оно што смо учили на свим новинарским предметима довољно за јак старт. Када сам почела са праксом на телевизији, у понедељак сам кренула, а у четвртак сам већ сама ишла на догађаје са којих сам правила прилоге који су били емитовани. На ФПН-у стичемо квалитетно образовање и добијамо добре смернице за почетак каријере, иако је новинарство професија која се учи цео живот кроз посао. На телевизији ми је било лепо, али како је све то било волонтерски, добила сам позив да пређем на радио, односно, Радио Београд који је у склопу те медијске куће. Почела сам као хонорарац, а сада сам већ три године на радију и баш сам се заљубила у тај формат, традицију која се негује и то што радио није централни медиј, наша публика је мања него телевизијска, али на неки начин нам и интернет помаже да се проширимо. Сада се наше емисије налазе на интернету и радио се слуша преко интернета, мислим да је то само плус и да не прети радију да нестане као медији. Пронашла сам се за сада на радију, јер ми се свиђа та динамика, коју не пружа ни један други медиј. Наша укључења у програм су уживо са лица

места, све је једноставно у техничком смислу, можемо да се укључимо помоћу телефона и дамо информацију. Свиђа ми се што у техничком смислу могу много тога да урадим сама, а у новинарском смислу свиђа ми се као форма која и даље има своју публику, која је конкретно у нашем случају старија популација, њима смо одани, а покушавамо полако да се приближимо и млађој публици. Мени се цео тај концепт много свиђа и драго ми је што могу да будем део те приче која има традицију и живи.

Која је најлепша успомена коју чувате са факултета?

Једну је јако тешко одабрати, али могу да кажем да ми је једна од најдражих такмичење из беседништва. Реторика је потребна свим професијама, али је јавни наступ посебно важан за све који ће се бавити новинарством. Јавни наступ није само када водимо програм, већ и када узимамо изјаве или прилазимо саговорнику. То је било прво такмичење из беседништва организовано после дуже паузе, прошла сам први круг елиминација и учествовала у финалу у Амфитеатру, што је непроцењиво искуство.

Који Вам је био омиљени предмет на студијама новинарства и зашто?

Волела сам све стручне предмете, али омиљени су ми били радио и телевизијско новинарство. То је био нама први сусрет са таквом формом, да се укључујемо уживо, да се наш глас чује и имала сам велику трему како ћу то урадити. Хоћу ли успети да направим радио пакет од пет минута, али можда ми је у том тренутку више пријало телевизијско новинарство.

Колико вреде познанства са факултета у каснијем професионалном животу?

Факултет је управо значајан због знања и познанства који се стичу у току студирања. Данас стално наилазимо на своје колеге на свим догађајима. Драго нам је када видимо једни друге и ту смо да једни другима помогнемо. Заиста су значајна и та сама познанства генерацијска, али и познанства са асистентима и професорима.

Прошле године сте освојили значајну награду за подршку толеранцији према угроженим групама у друштву. О којој групи сте извештавали?

Ради се о годишњој награди коју додељује повереница за заштиту равноправности. Извештавала сам о насиљу над старима, повод за ту причу била је једна изложба која се одвијала на Тргу, али сам желела да се мало више посветим тој проблематици и значајније обрадим ту тему. То је и препознато као добра ствар, посебно што се о овој теми тек не говори у медијима.

Када се извештава о друштвено осетљивој теми као што је дискриминација над старијима, колико је захтевно искључити емоције и радити само као новинарка?

Јако је захтевно, али ипак мислим да морају постојати неке емоције када се извештава о таквим темама, посебно емпатија и разумевање о групи о којој извештавамо. Једино што се не може дозволити јесте да емоције утичу на наше извештавање, али на приступ целој причи не могу да се искључе никако. Посебно када су стари у питању, имам бабу и деду, познајем много старијих комшија и онда помислим да свако од њих може да се нађе у таквој ситуацији, није уопште пријатно. Осећања треба искористити за тај приступ према причи, али касније код извештавања треба остати објективан и да се кроз саговорнике пренесе емоција, а не кроз наше приче између редова.

РЕДАКЦИЈА ПРЕПОРУЧУЈЕ

Југословенска кинотека после Недеље нитратног филма приказаће низ филмова у сећање на недавно преминулог композитора и музичара Вангелиса, који је стварао музику за култна филмска остварења. Међу њима су Горки месец, Блејд Ранер, Нестао, Ватрене кочије – и све те филмове можете погледати у Кинотеци у Узун Мирковој (сала близу Етнографског музеја, не она у Косовској) 18. и 19. јуна. После тога, у понедељак 20. јуна обележава се 25 година од премијере филма Пети елемент (недавно пензионисани Брус Вилис и Мила Јововић) и 40 година од премијере филма Конан варварин (Арнолд Шварценегер) емитовањем наведених филмова. Тачно време пројекција проверите у репертоару Кинотеке и распитајте се колико раније треба да набавите улазнице.

Вангелис је рођен у Грчкој 1943. и право име му је било Евангелос Одисеас Папатанасију. Познаваоци музике и даље не могу да се одреде да ли његово стваралаштво треба сврстати у рок, психоделију или електронску музику. У његовим композицијама примећује се утицај грчке културе, џеза и раног рока који му је приватно био најдражи жанр. Стварао је од шездесетих година XX века до смрти у мају 2022.

Субота, 18. 6.*Сећање на... ВАНГЕЛИС*

- 18:00 **ГОРКИ МЕСЕЦ** (ФР/ВБ/САД, 1992) *Bitter Moon*
Улоге: Хју Грант (Hugh Thomas), Кристин Скот Томас (Kristin Scott Thomas), Питер Којоти (Peter Coyote), Емануел Сење (Emanuelle Seigner)
Музика: Вангелис (Vangelis)
Режија: Роман Полански (Roman Polanski)
- 20:30 **БЛЕЈД РАНЕР** (САД, 1982) *Blade Runner*
Улоге: Харисон Форд (Harrison Ford), Рутгер Хауер (Rutger Hauer)
Музика: Вангелис (Vangelis)
Режија: Ридли Скот (Ridley Scott)

Недеља, 19. 6.

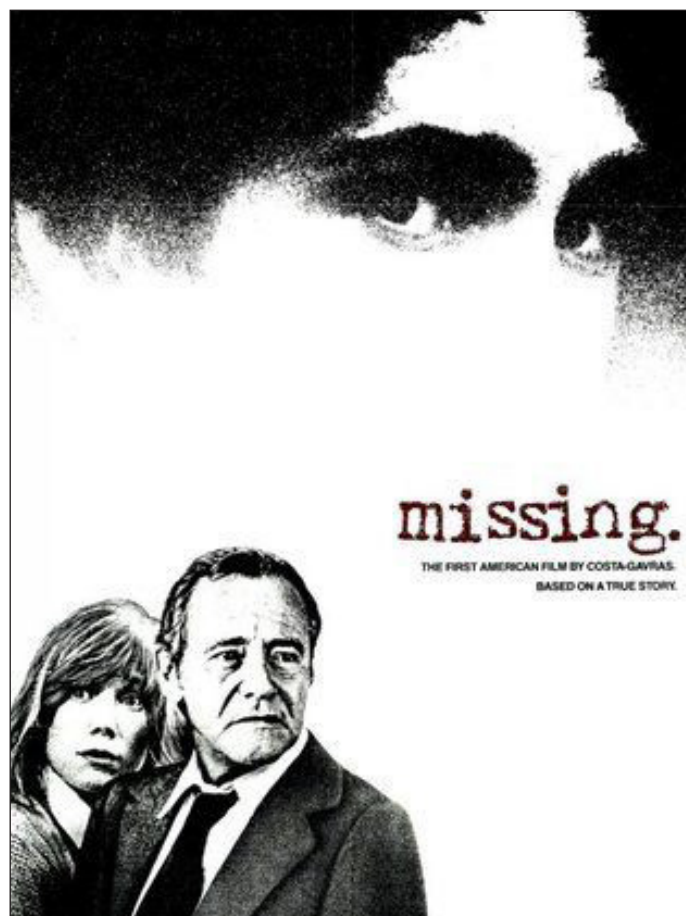
- 18:00 **НЕСТАО** (САД, 1982) *Missing*
Улоге: Џек Лемон (Jack Lemmon), Сиси Спејсек (Sissy Spacek)
Музика: Вангелис (Vangelis)
Режија: Коста Гаврас (Costa-Gavras)
- 20:30 **ВАТРЕНЕ КОЧИЈЕ** (ВБ, 1981) *Chariots of Fire*
Улоге: Ијан Чарлсон (Ian Charleson), Бен Крос (Ben Cross)
Музика: Вангелис (Vangelis)
Режија: Хју Хадсон (Hugh Hudson)

*Понедељак, 20. 6.**40 година премијере филма*

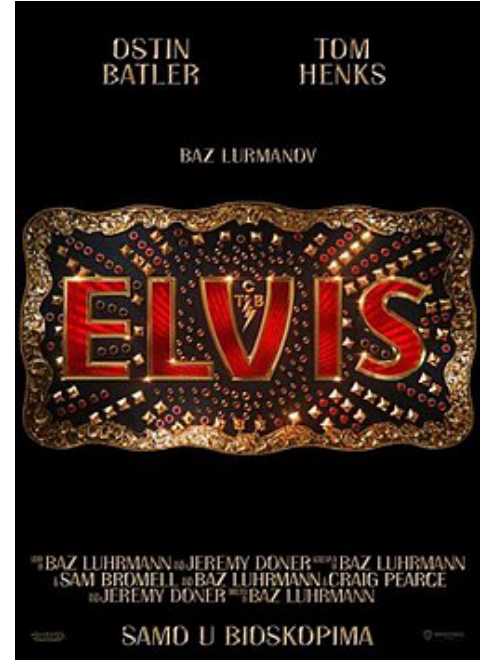
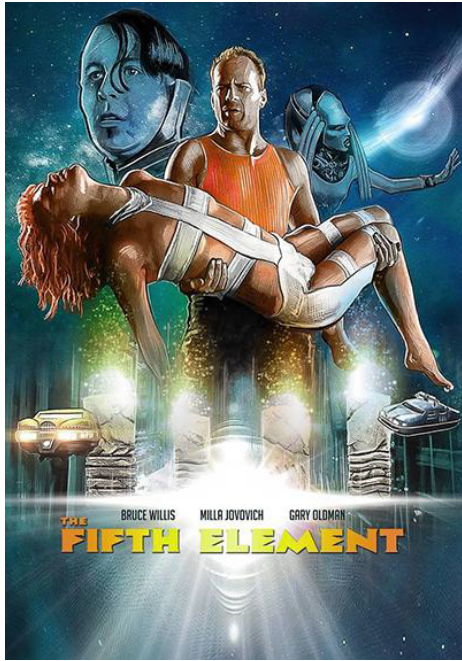
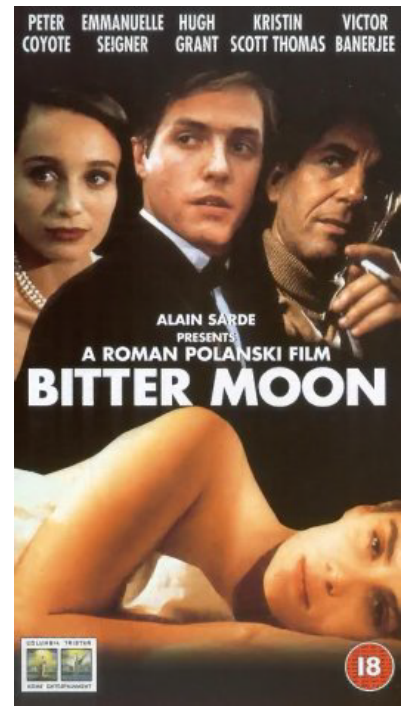
- 18:00 **КОНАН ВАРВАРИН** (САД, 1982) *Conan the Barbarian*
Улоге: Арнолд Шварценегер (Arnold Schwarzenegger), Џејмс Ерл Џонс (James Earl Jones)
Режија: Џон Милијус (John Milius)

25 година премијере филма

- 20:30 **ПЕТИ ЕЛЕМЕНТ** (ФРА, 1997) *Le cinquième élément*
Улоге: Брус Вилис (Bruce Willis), Мила Јововић (Milla Jovovich)
Режија: Лик Бесон (Luc Besson)

Ф П Н